

Systems Thinking In Practice

2nd
National Conference on

دومین کنفرانس ملی (مجازی)

تفکر سیستمی در عمل

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مهندسی سیستم‌ها رهیافتی نوین در بهینه‌سازی چندمنظوره

ارائه دهنده: دکتر مصطفی ذاکری

مهندسی تعریفی عام است و به علم و تکنیکی اطلاق می شود که علوم پایه را به عملکرد، تکنولوژی، کاربرد و عمل تبدیل می کند. مهندسی مکانیک، مهندسی الکترونیک، مهندسی فرهنگی و غیره

سیستم کلی است که هدف مشخص را دنبال می کند، از مجموعه های مختلفی تشکیل شده که هر کدام کارکرد خاصی دارند ولی آنچه هدف (مامورت) سیستم را محقق می نماید، اجزاء آن نیستند بلکه نحوه تعامل و ارتباطات اجزاء است

مهندسی سیستم ها

روشی نظام مند و عملگرا برای تحقق محصول زیر چتر تفکر سیستمی

مهندس سیستم ها

فردی با تفکر سیستمی و بهره مند از هنر و علم مهندسی سیستم ها

رئوس مطالب

سیستم

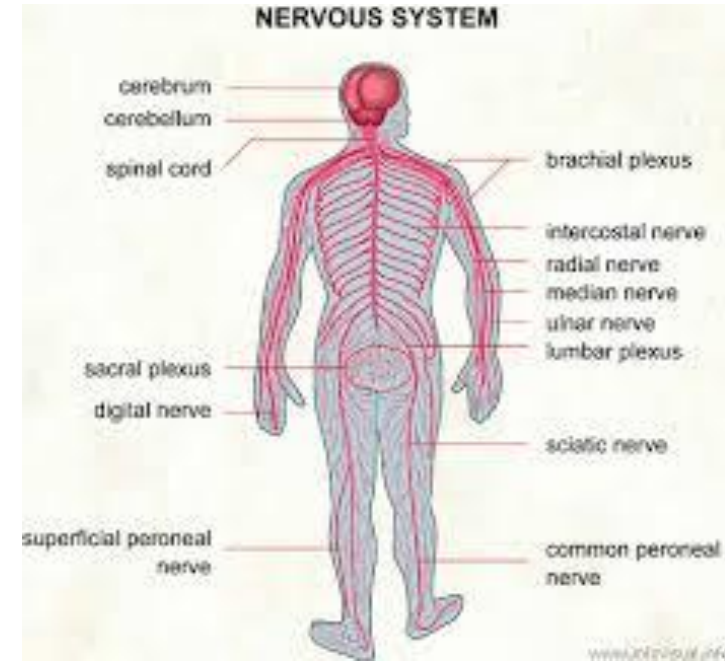
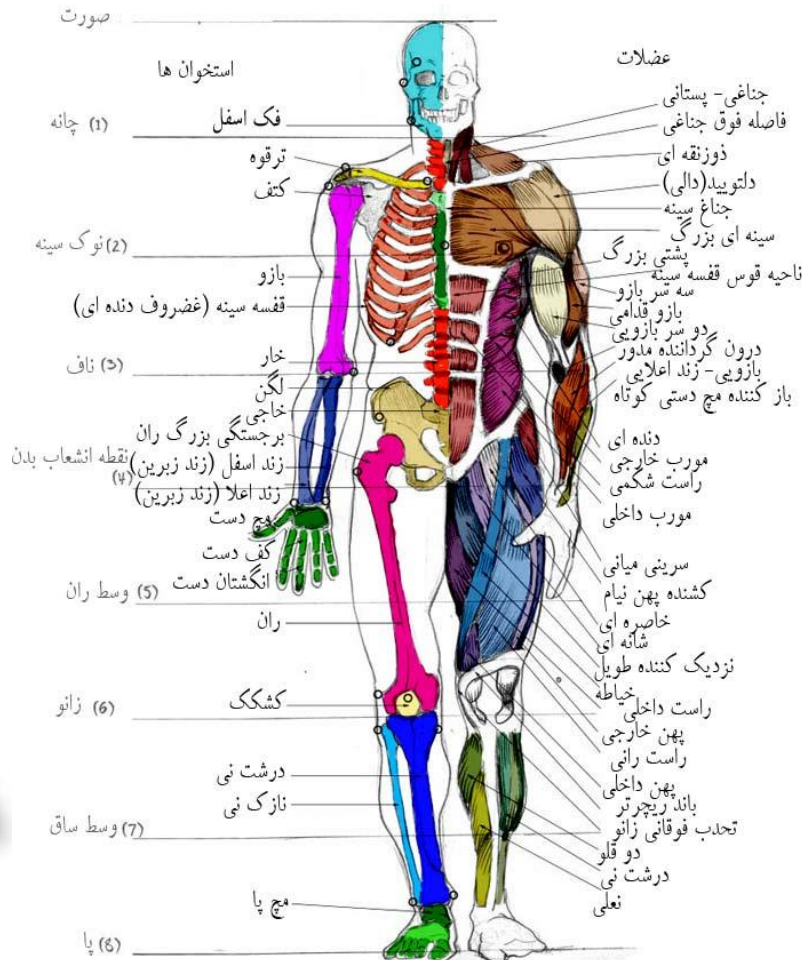
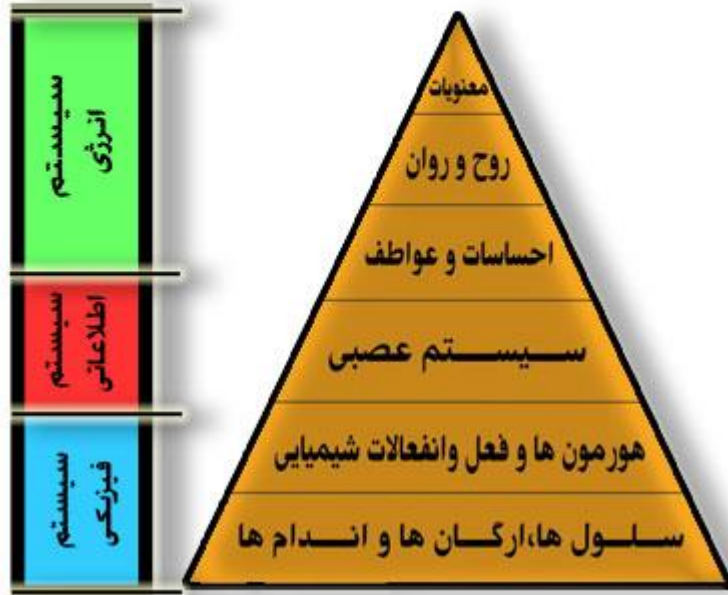
سیستم های پیچیده

بهینه سازی

روش حل بهینه سازی سیستم های پیچیده

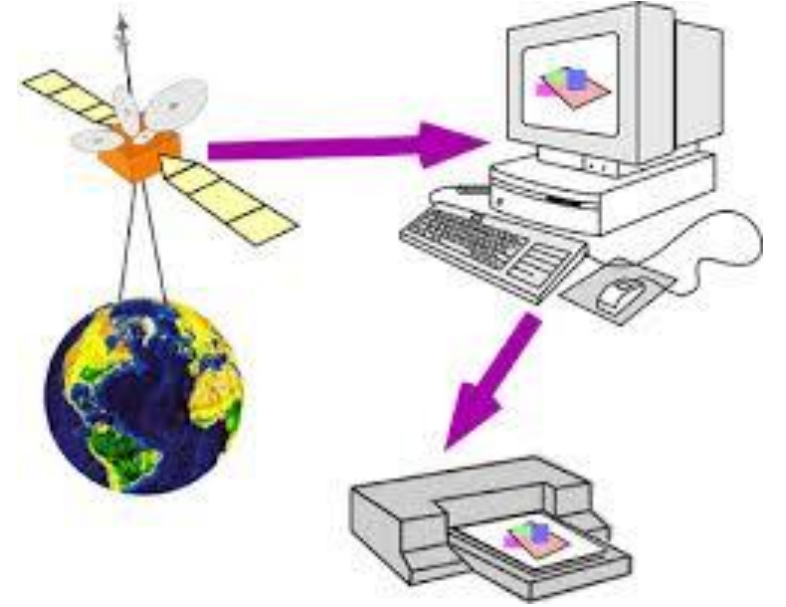
سیستم بدن انسان

سیستم های بدن انسان

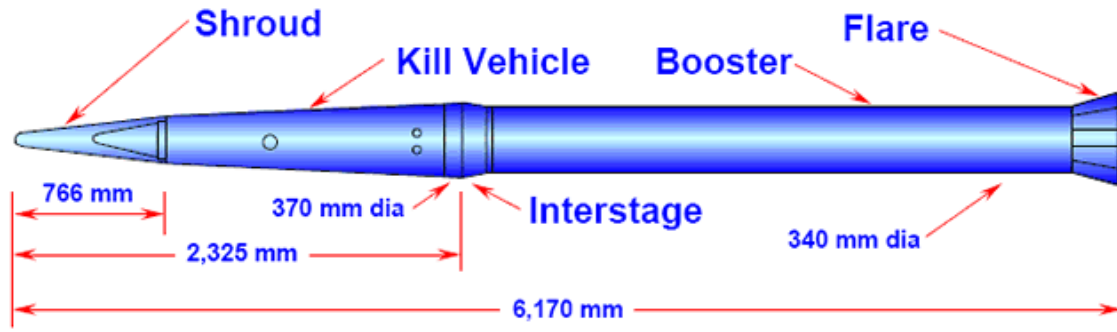

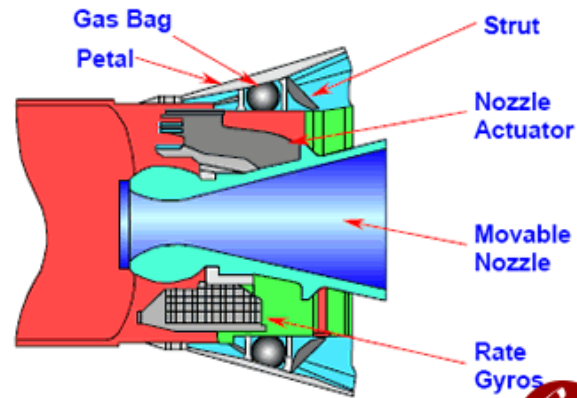
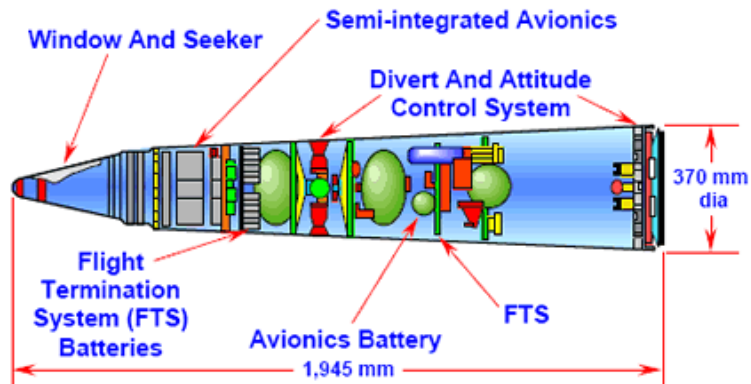
سیستم رایانه

سیستم موشک

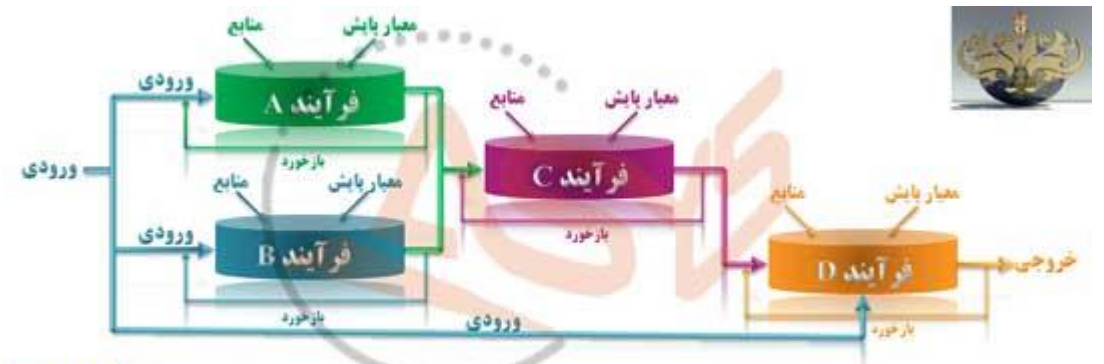

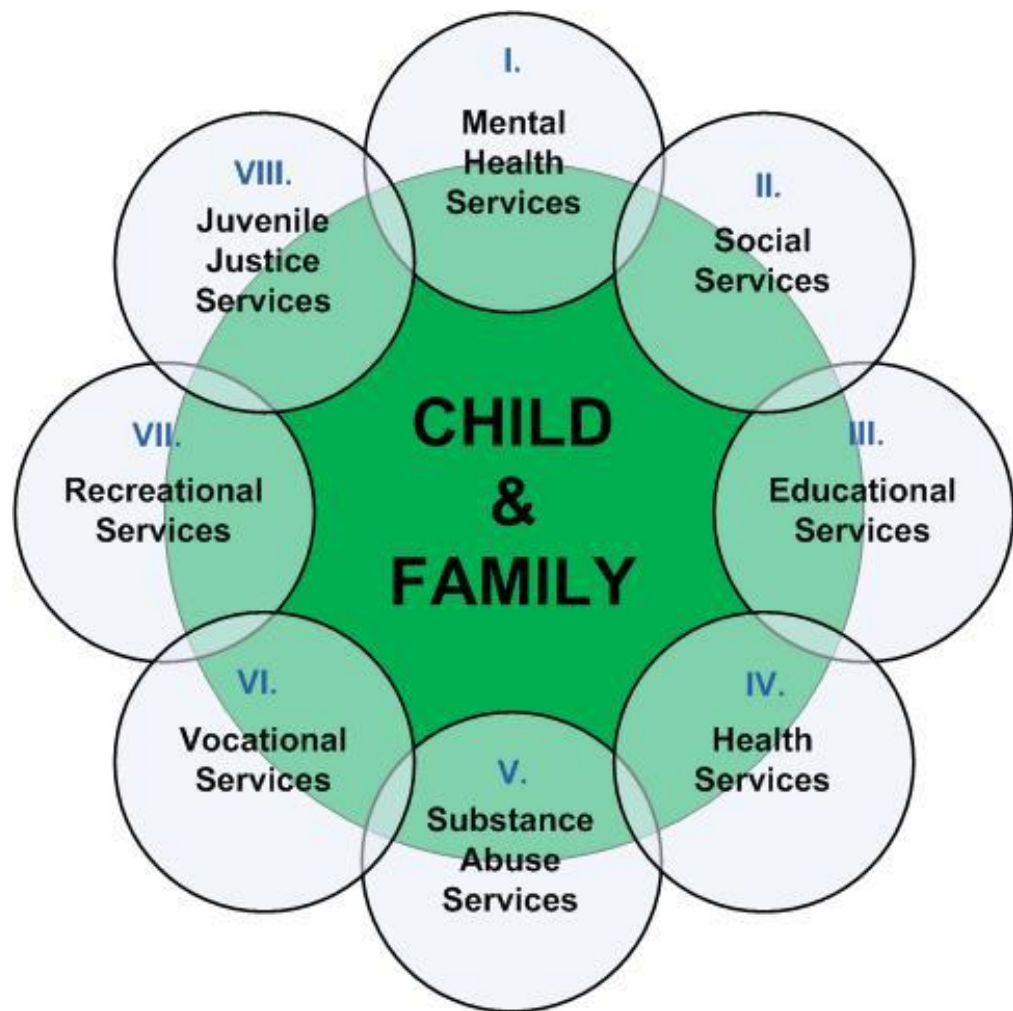
سیستم خودرو

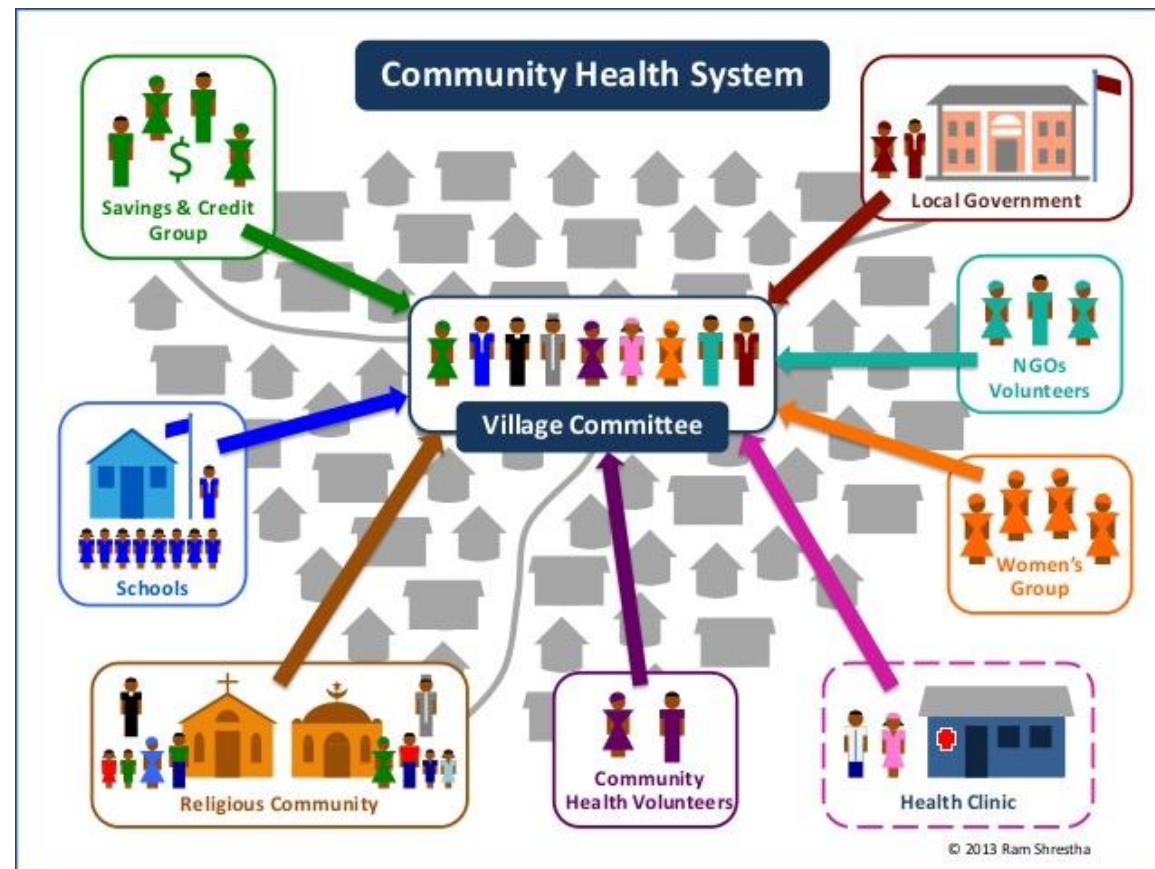

سیستم کیفیت

سیستم خانواده

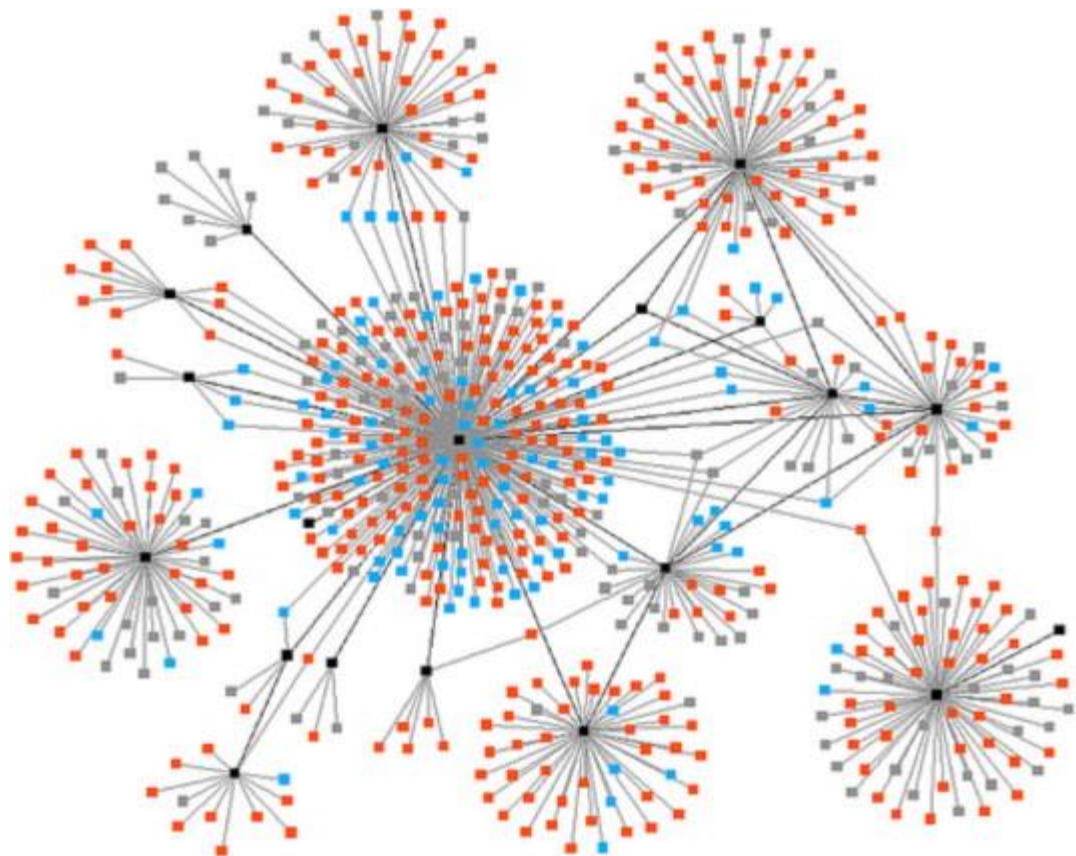

سیستم بهداشت

خصوصیات مشترک سیستم:

- سیستم از اجزای متعدد تشکیل می‌شود.
- اجزای سیستم با یکدیگر در ارتباط و تعامل هستند.
- برای سیستم‌ها می‌توان رفتار تعریف کرد. با حذف هر یک از اجزای سیستم، رفتار کلی سیستم تغییر می‌کند.
- معمولاً برای سیستم یک مرز تعریف می‌شود.
- برای بسیاری از سیستم‌ها می‌توان هدف تعریف کرد.
- سیستم‌ها را می‌توان به دو دسته‌ی باز و بسته تقسیم کرد.

سیستم های پیچیده

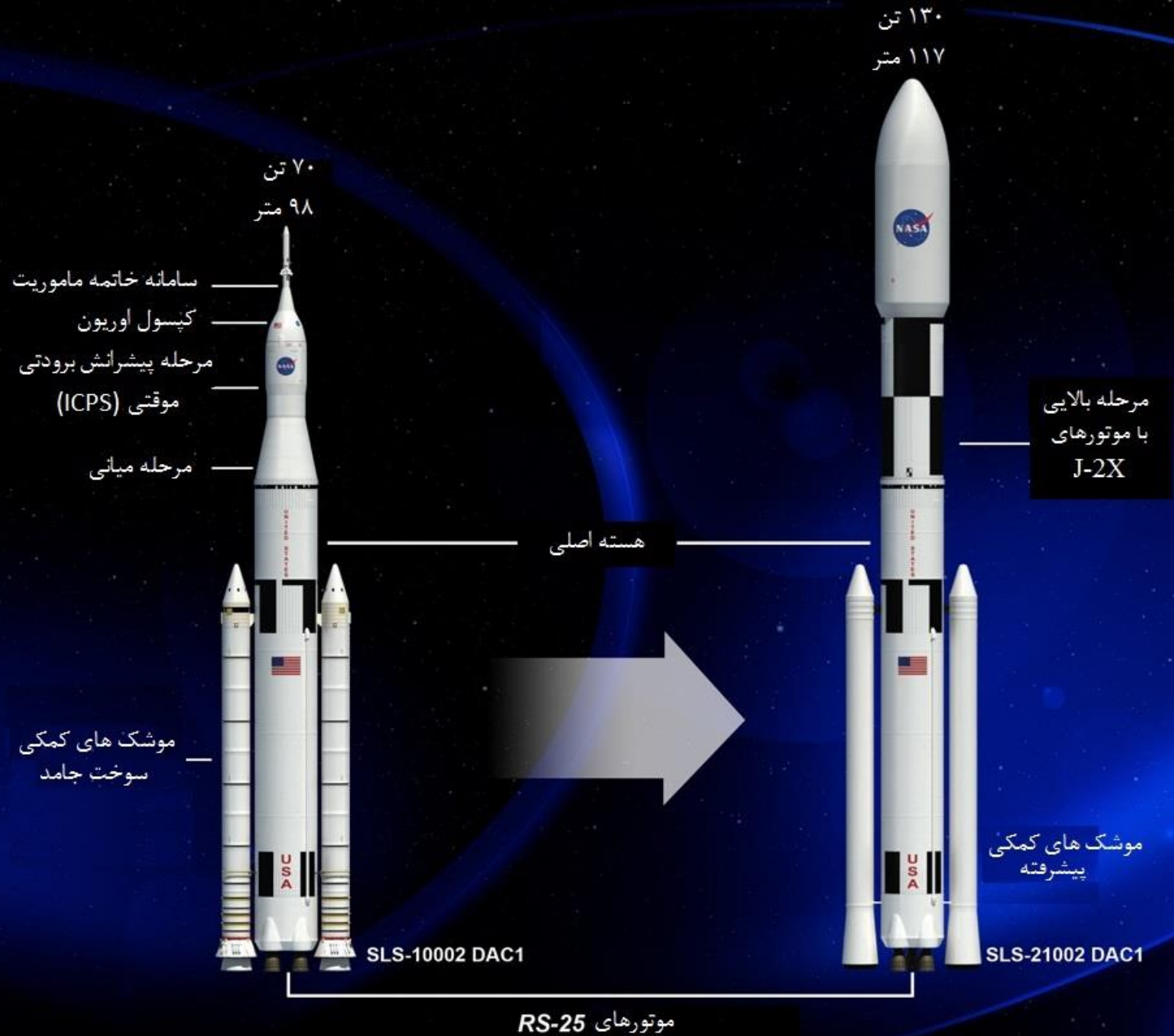

- تعریف ساختاری پیچیدگی:
سیستمی که تعداد عناصر و تعداد و تراکم روابط بینشان بیشتر باشد، پیچیده تر است.
- تعریف کارکردی پیچیدگی:
سیستمی که میزان تراکم اطلاعات در درون سیستم و چگالی روابط میان عناصرش بیشتر باشد، پیچیده تر است.

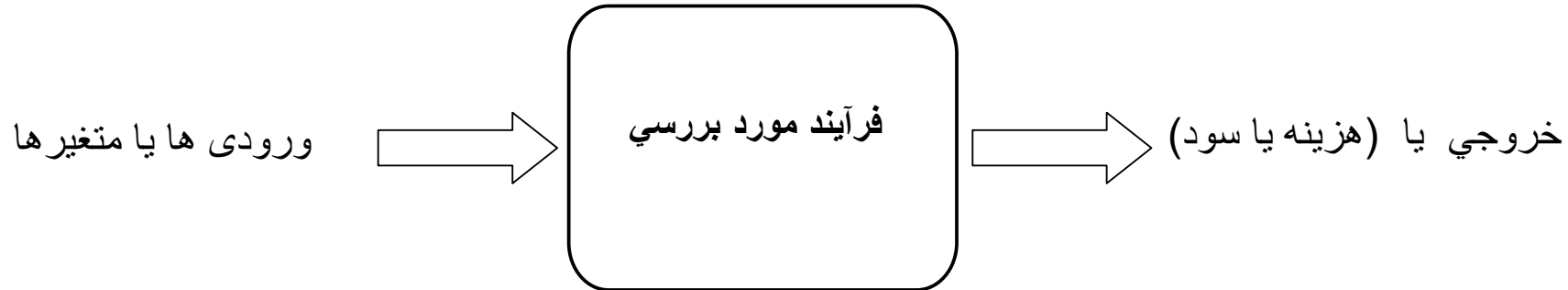
صنایع بزرگ همچون فولاد ، نساجی و ..

چیدمان مرجع معماری سامانه پرتابه فضایی جدید ناسا

بهینه سازی

۱. یک مجموعه از متغیرها x_1, \dots, x_n موسوم به به متغیر بهینه‌سازی^۴ یا متغیر تصمیم^۵.
۲. یک تابع موسوم به تابع هدف^۶ یا تابع معیار^۷ که روی متغیرهای تصمیم اعمال می‌شود و یک مقدار حقیقی را برمی‌گرداند و باید این تابع می‌نیمم یا ماکزیمم (بهینه) گردد.
۳. مجموعه‌ای از قیدها که روی متغیرهای تصمیم اعمال می‌شوند. این قیود می‌توانند به صورت تساوی یا غیرمساوی اعمال شوند.
۴. مجموعه‌های D_1, \dots, D_n به عنوان دامنه‌های متغیرهای x_1, \dots, x_n . به عبارت دیگر x_i از مجموعه D_i انتخاب می‌گردد ($x_i \in D_i$). قیود دامنه‌ای $x_i \in D_i$ برای اعمال شرایط خاصی روی متغیرهای از قبیل قیود کرانه‌ای^۸ به صورت $a \leq x_i \leq b$ و یا صحیح بودن متغیرها مورد استفاده قرار می‌گیرند.

$$\min f(x_1, \dots, x_n)$$

} تابع هدف

$$\text{subject to } \left\{ \begin{array}{l} g_1(x_1, \dots, x_n) \leq 0, \\ \vdots \\ g_m(x_1, \dots, x_n) \leq 0, \end{array} \right. \left. \vphantom{\text{subject to}} \right\} \text{ قیود نامساوی}$$

$$\left\{ \begin{array}{l} h_1(x_1, \dots, x_n) = 0, \\ \vdots \\ h_k(x_1, \dots, x_n) = 0, \end{array} \right. \left. \vphantom{\text{subject to}} \right\} \text{ قیود تساوی}$$

$$\left. \vphantom{\text{subject to}} \right\} x_1 \in \mathcal{D}_1, \dots, x_n \in \mathcal{D}_n \text{ قیود دامنه ای}$$

مساله بهینه‌سازی (۱) را می‌توان به فرم برداری زیر نیز بیان کرد

$$\begin{aligned} \min f(\mathbf{x}) \\ \mathbf{h}(\mathbf{x}) = \mathbf{0}, \\ \mathbf{g}(\mathbf{x}) \leq \mathbf{0}, \\ \mathbf{x} \in \mathcal{D}. \end{aligned} \tag{۲}$$

به طوری که

$$\mathbf{x} = \begin{bmatrix} x_1 \\ \vdots \\ x_n \end{bmatrix},$$

بردار متغیرهای تصمیم یا به طور خلاصه بردار تصمیم^۱ می‌باشد. توابع $\mathbf{h} : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^k$ و $\mathbf{g} : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^m$ به ترتیب متناظر با قیود تساوی و نامساوی به صورت زیر می‌باشد

$$\mathbf{g}(\mathbf{x}) = \begin{bmatrix} g_1(x_1, \dots, x_n) \\ \vdots \\ g_m(x_1, \dots, x_n) \end{bmatrix}, \quad \mathbf{h}(\mathbf{x}) = \begin{bmatrix} h_1(x_1, \dots, x_n) \\ \vdots \\ h_k(x_1, \dots, x_n) \end{bmatrix}$$

همچنین \mathcal{D} دامنه بردار تصمیم \mathbf{x} می‌باشد که

$$\mathcal{D} = \mathcal{D}_1 \times \mathcal{D}_2 \times \dots \times \mathcal{D}_n$$

$$\begin{aligned} \min \quad & x_1^2 + 25x_1x_2 - 2x_3^3 + x_1x_4 - x_5 \\ \text{s.t.} \quad & \begin{cases} -x_1 + x_5 + 4 \leq 0, \\ x_2^2 + x_3^2 + x_4^2 \leq 1, \\ x_5 + 3x_3 \geq 0, \\ x_1x_2 + x_2^3 - x_5x_3 = 0, \\ x_1x_2x_3 + x_2x_5 = 5, \\ x_1, x_3, x_5 \in \mathbb{R}, x_2 \in \{0,1\}, x_5 \in \mathbb{N}. \end{cases} \end{aligned}$$

فرم برداری مساله فوق و هر مساله بهینه‌سازی به صورت (۲) است و باید بردار تصمیم \mathbf{x} ، مجموعه دامنه \mathcal{D} و توابع \mathbf{h} و \mathbf{g} را برای مساله فوق مشخص کنیم. بردار متغیرهای تصمیم به صورت

$$\mathbf{x} = [x_1, x_2, x_3, x_4, x_5]^T$$

می‌باشد و دامنه آن عبارت است از

$$\mathcal{D} = \mathbb{R} \times \{0,1\} \times \mathbb{R} \times \mathbb{N} \times \mathbb{R}$$

به عبارت دیگر هر عضو \mathcal{D} یک بردار پنج‌تایی است که مولفه دوم آن یا صفر است و یا یک و مولفه پنجم آن یک عدد طبیعی است و بقیه مولفه‌ها هر عدد دلخواه حقیقی می‌تواند باشد. تابع متناظر با قیود تساوی و نا مساوی به ترتیب به صورت زیر تعریف می‌شوند. دقت شود که در تعریف این توابع در ابتدا مساله به فرم کانونی تبدیل شده و سپس ضابطه این توابع نوشته شده است

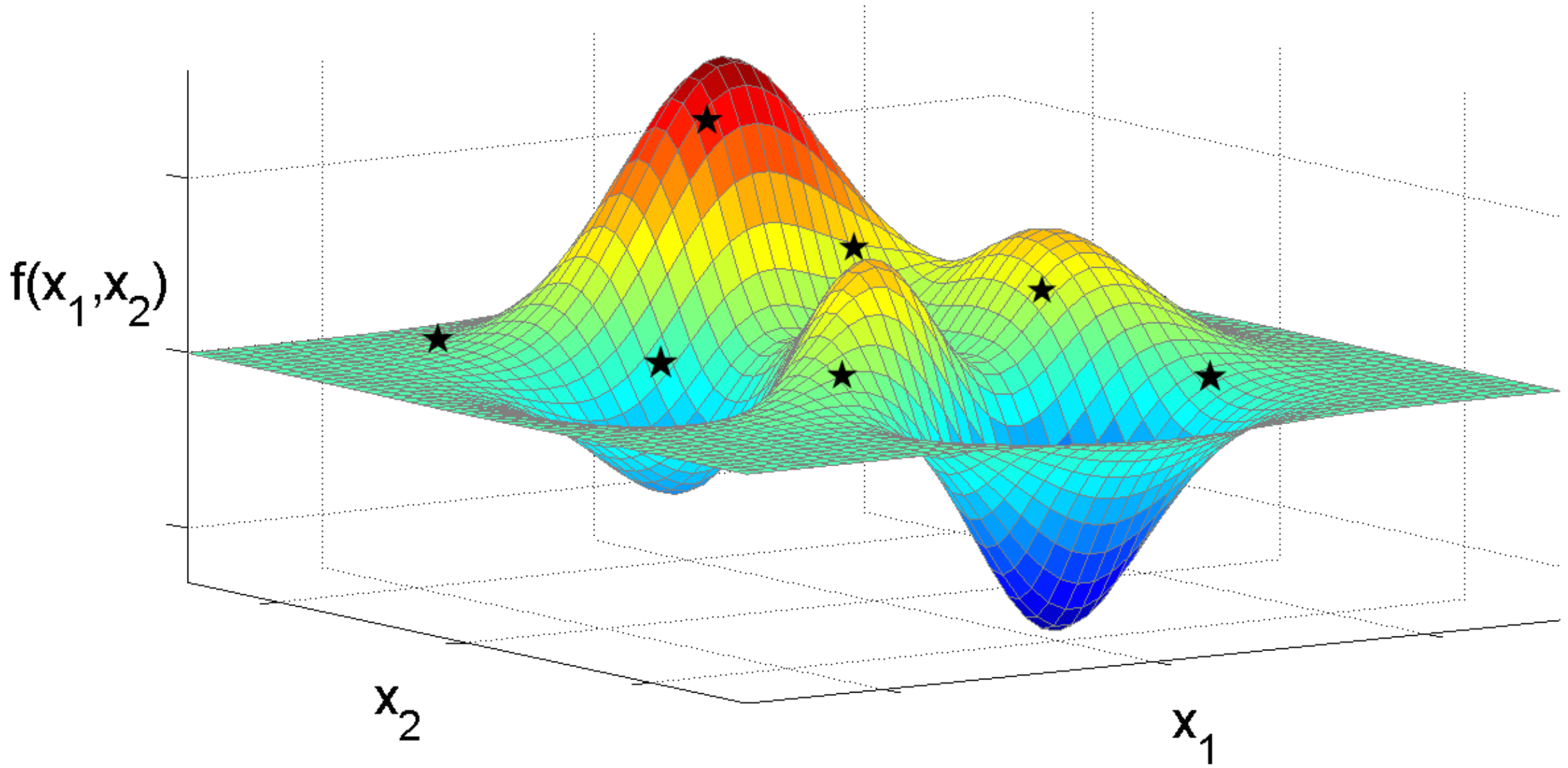
$$\begin{aligned} \mathbf{h} : \mathbb{R}^5 &\rightarrow \mathbb{R}^2, \\ \mathbf{h}(\mathbf{x}) &= \begin{pmatrix} x_1x_2 + x_2^3 - x_5x_3 \\ x_1x_2x_3 + x_2x_5 - 5 \end{pmatrix} \end{aligned}$$

و

$$\begin{aligned} \mathbf{g} : \mathbb{R}^5 &\rightarrow \mathbb{R}^3, \\ \mathbf{g}(\mathbf{x}) &= \begin{pmatrix} -x_1 + x_5 + 4 \\ x_2^2 + x_3^2 + x_4^2 - 1 \\ -x_5 - 3x_3 \end{pmatrix} \end{aligned}$$

روند کلی بهینه سازی

- تعریف مساله
- تعریف متغیرها
- تعریف عبارات برای استفاده از تابع هدف و قیود
- تعریف هدف
- تعریف قیود
- نمایش مساله، حل و تحلیل

روش حل بهینه سازی سیستم های پیچیده

ایجاد درخت محصولی یا ساختار شکست

جهت متوازن کردن ارتباطات در یک سیستم

ایجاد مدل ارتباطات به صورت ماتریسی

جهت شناسایی ارتباطات

شناسایی ورودی های سیستم و هر یک از زیربخش ها

شناسایی پارامترهای اصلی هزینه و شناسایی پارامترهای هزینه در زیربخش ها (شکست الزام اصلی)

ایجاد مدل ریاضی هر زیربخش طبق دانش مدلسازی زیربخش

انتخاب توابع بهینه سازی مورد استفاده

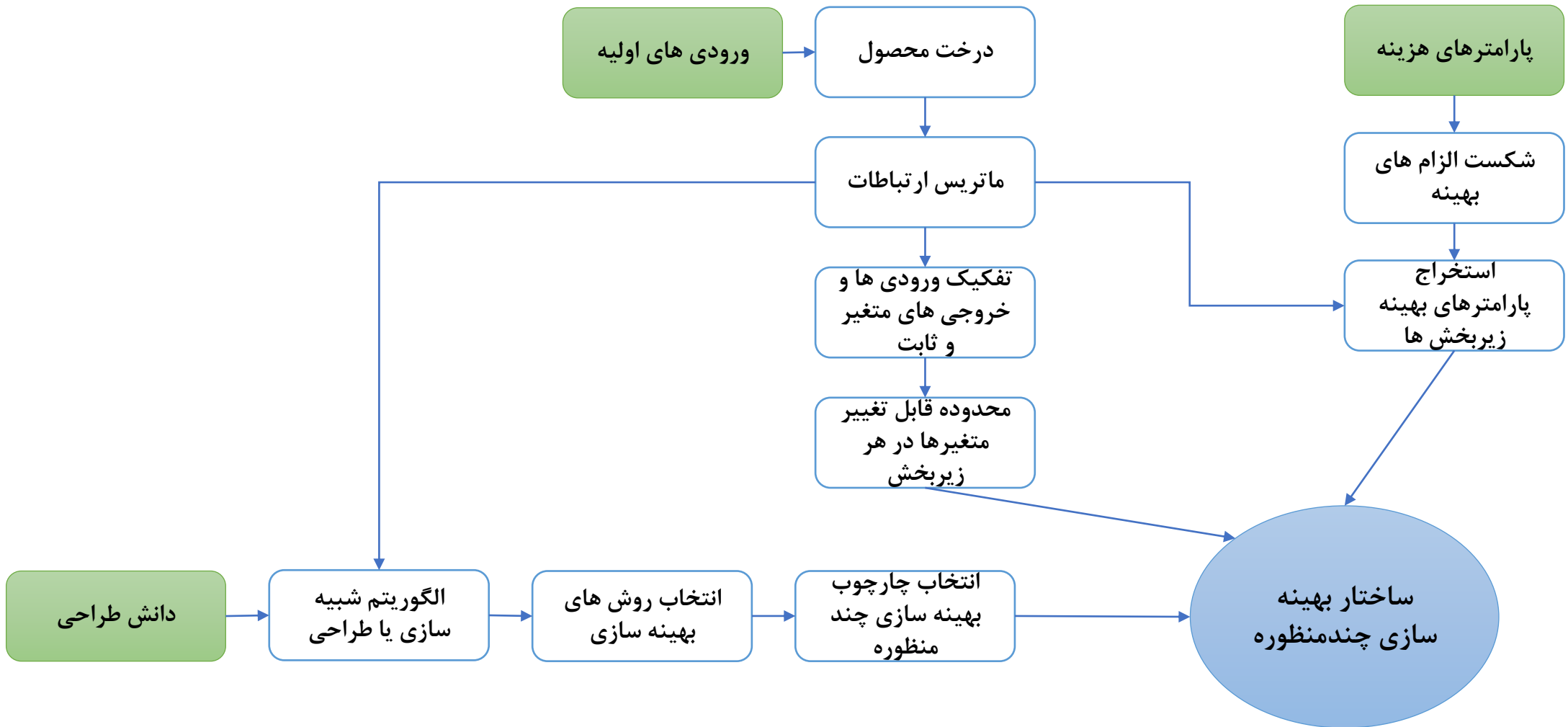
فعالیت پژوهشی و مقایسه

یک نکته

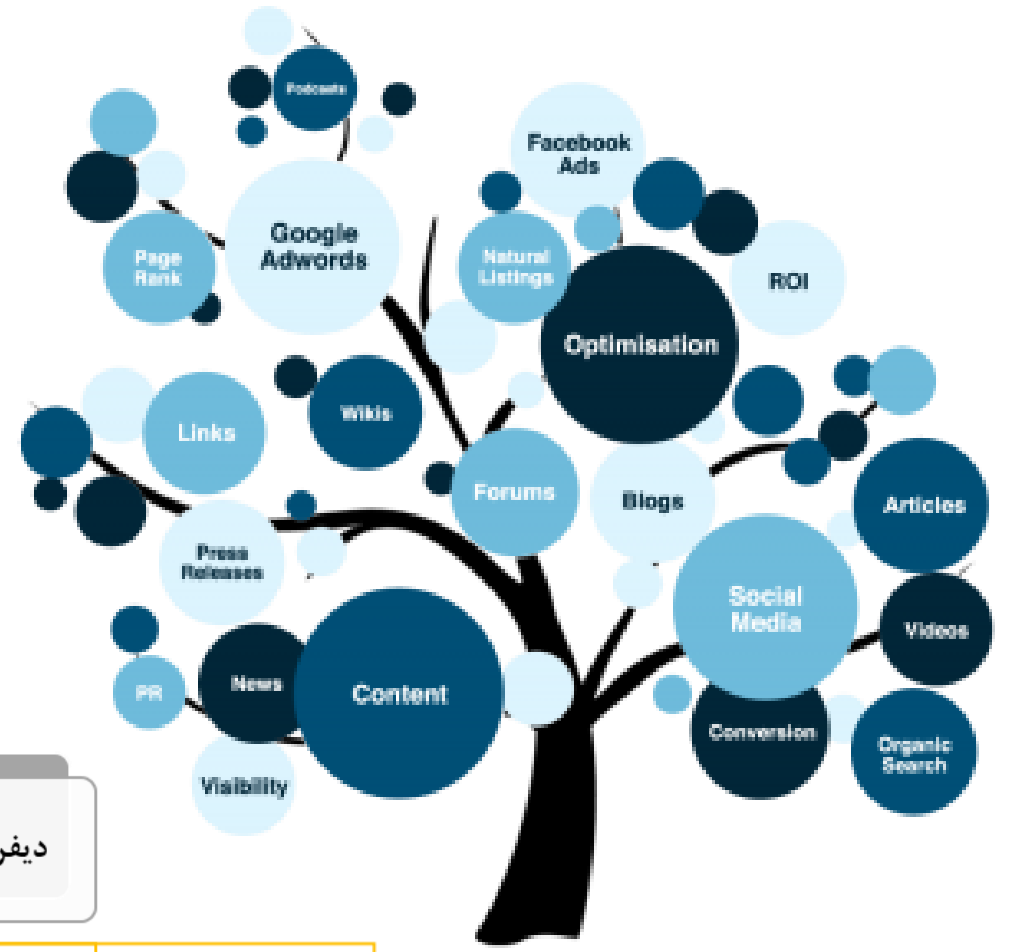
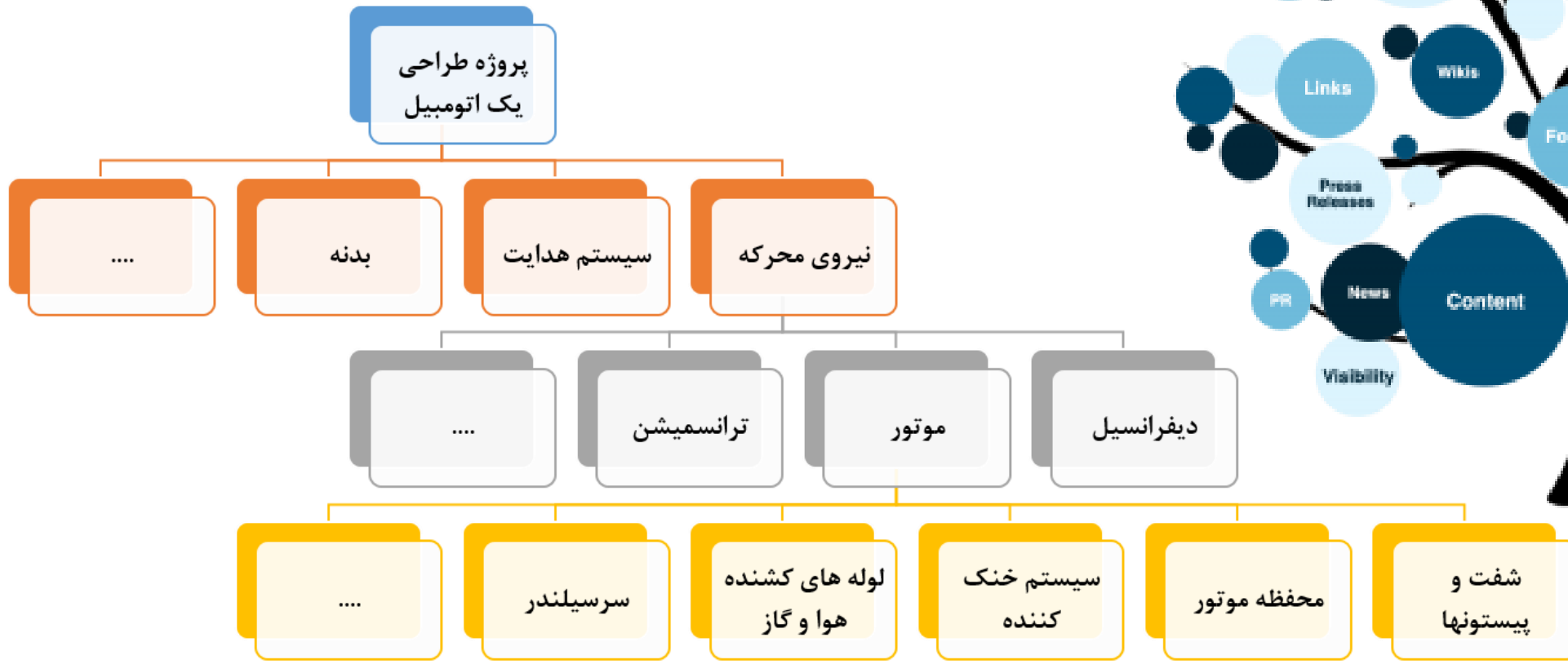
ساختار مدل بهینه سازی چند منظوره

آشنایی با مدل های مختلف و مثال کاربردی

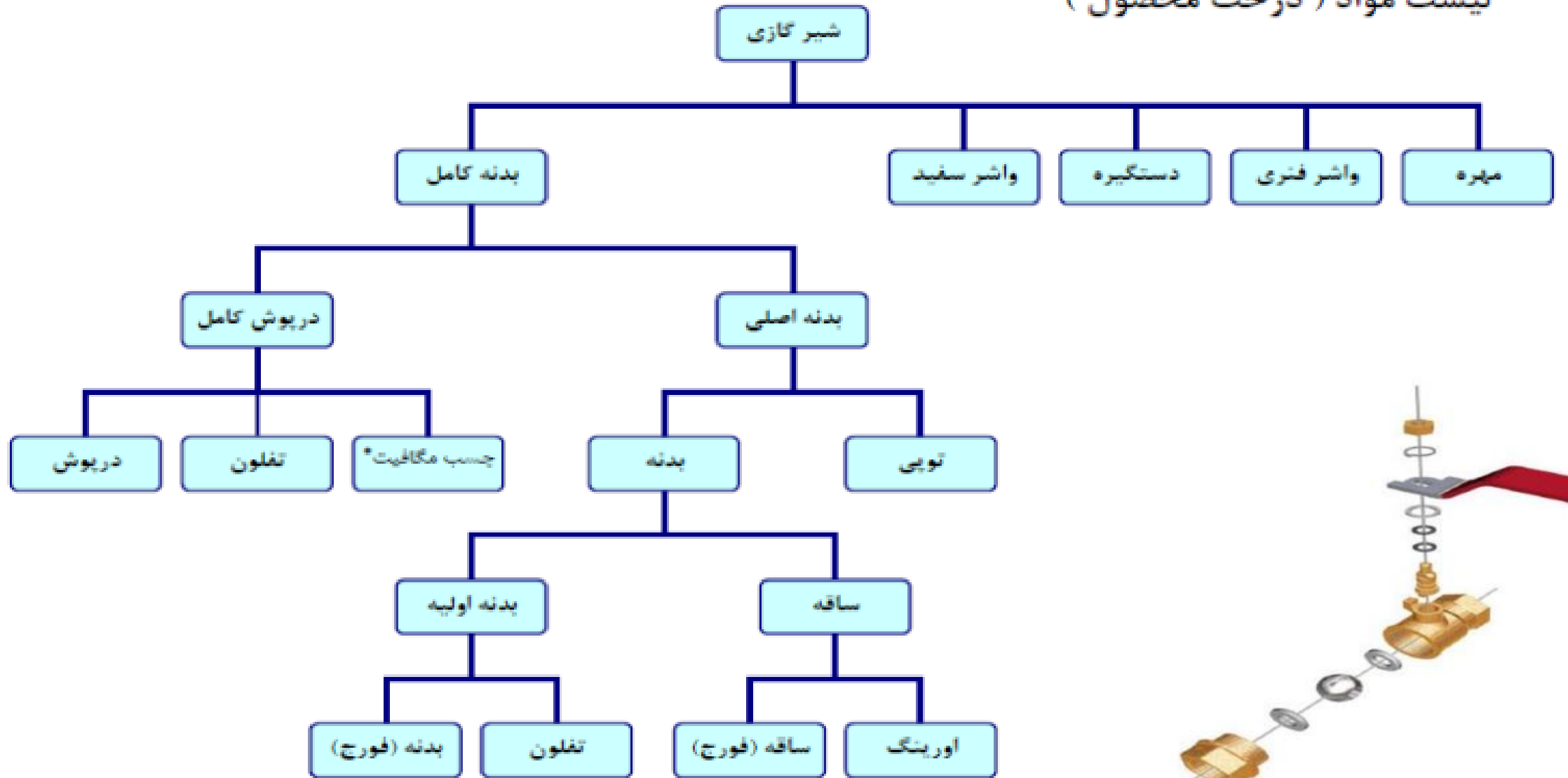
نحوه همگرایی و یک پارچه سازی در سیستم

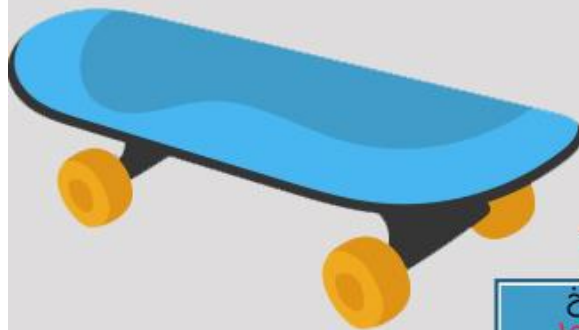

درخت محصول یا ساختار شکست

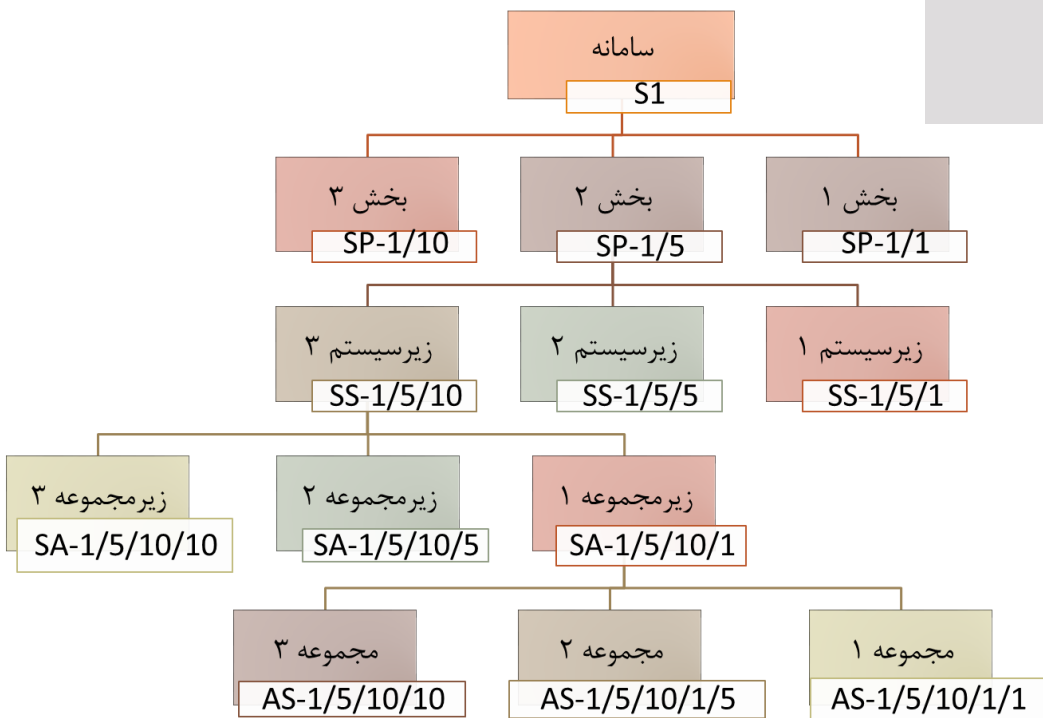

لیست مواد (درخت محصول)

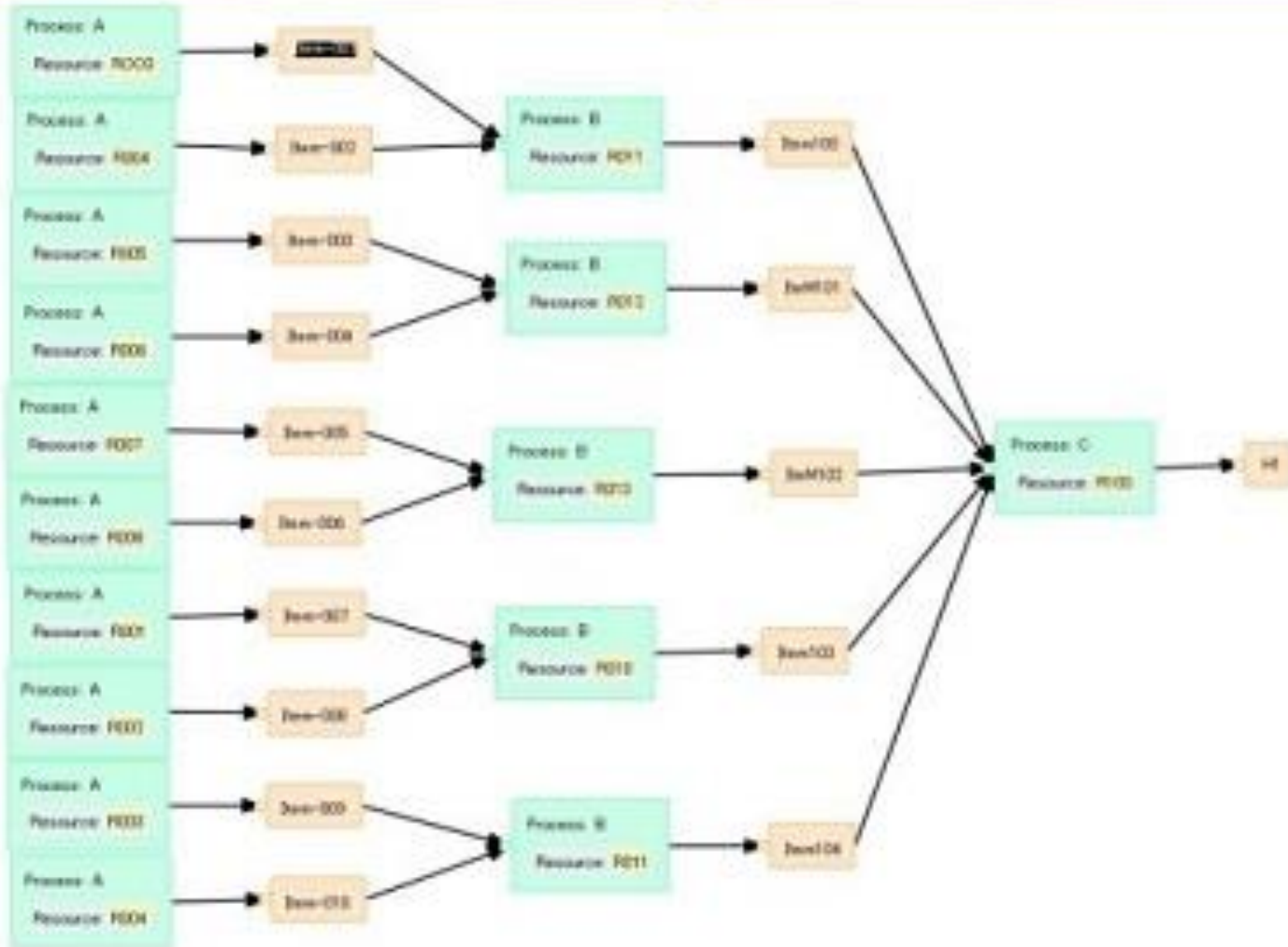

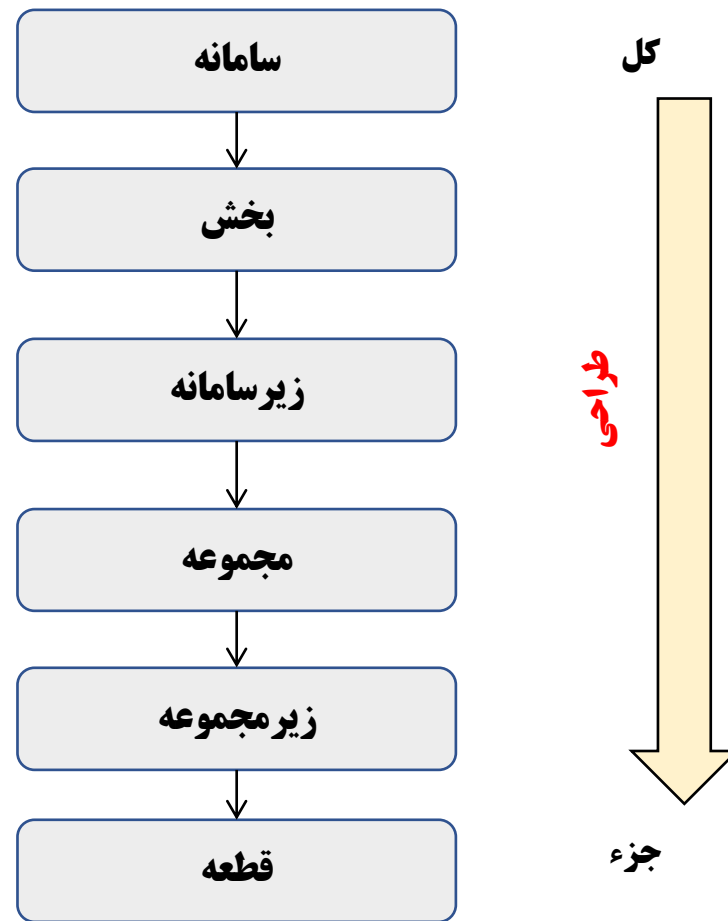
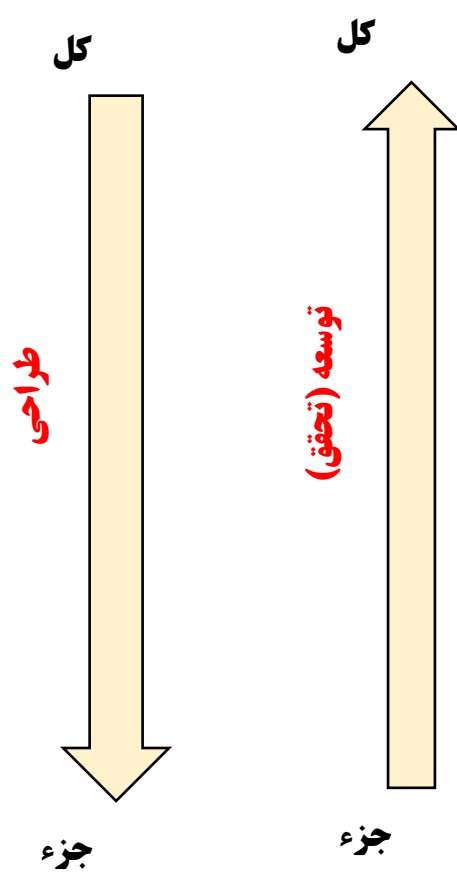
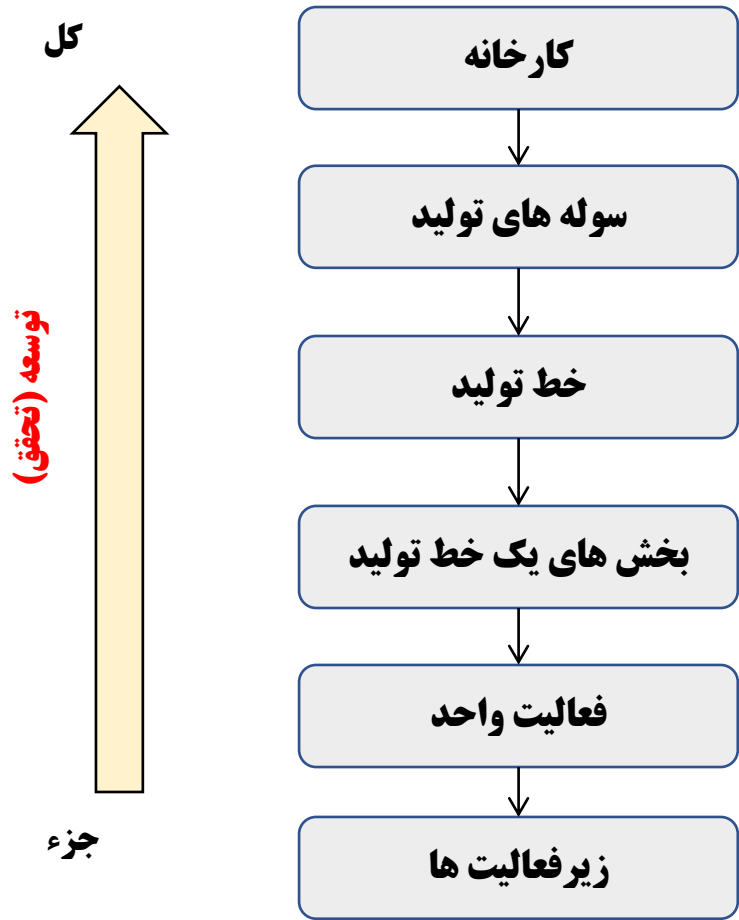
نمونه درخت محصول (BOM) برای اسکیت برد

BOM Visualization/Graphical BOM editor

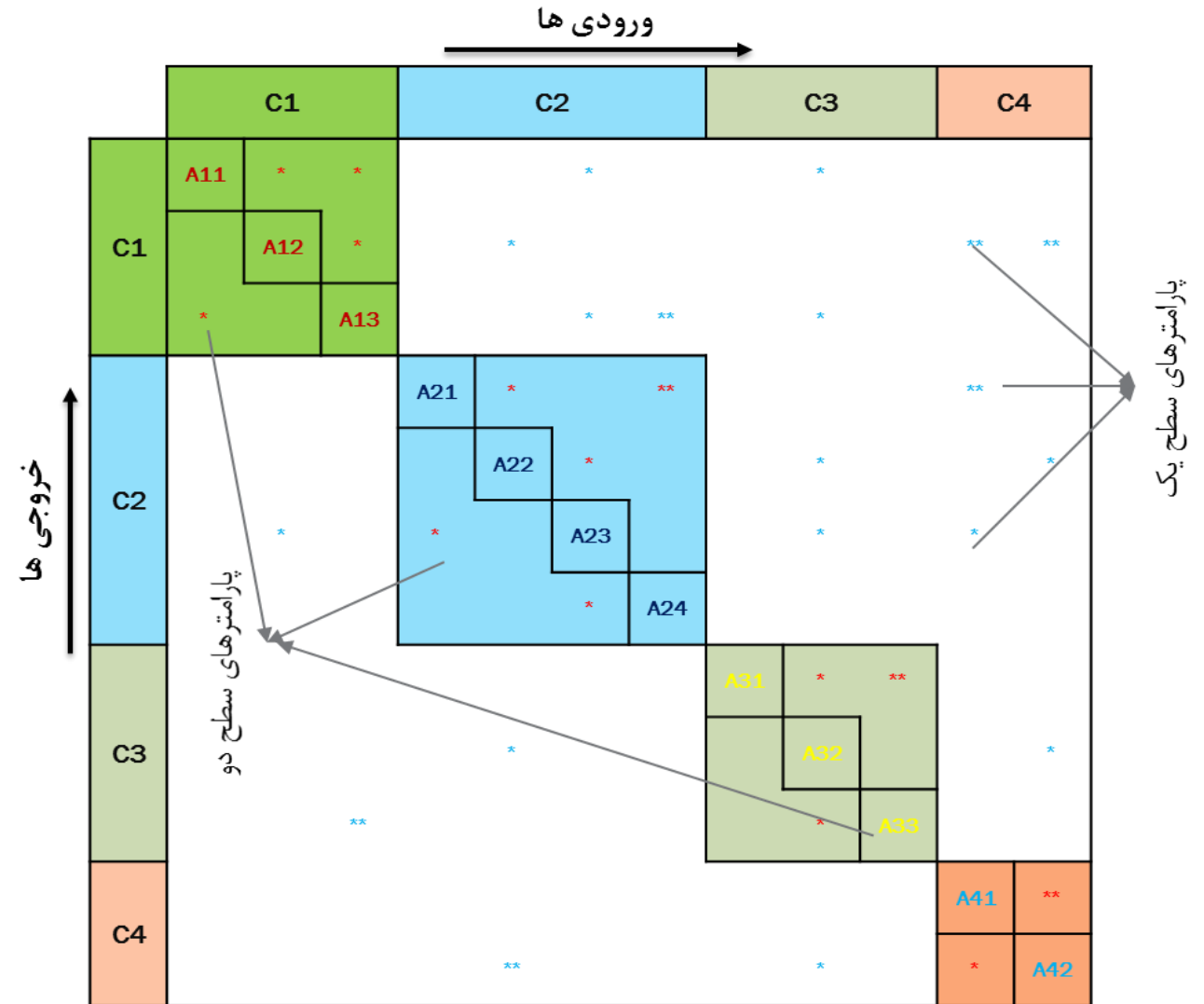
- مدیریت خط تولید در سطوح مختلف
- جمعیت با سیستم کنترل موجودیها
- ردیابی لیست تامین کنندگان مواد و قطعات
- مدیریت مدارک مربوطه (مثل فایل های طراحی و غیره)
- کنترل Version نرم افزار/ جمعیت با سیستم خرید
- محاسبات بهای تمام شده محصول در سطوح مختلف
- تواناییهای برقراری ارتباط گرافیکی با واحد قطعات
- تعیین سطوح دسترسی کاربران

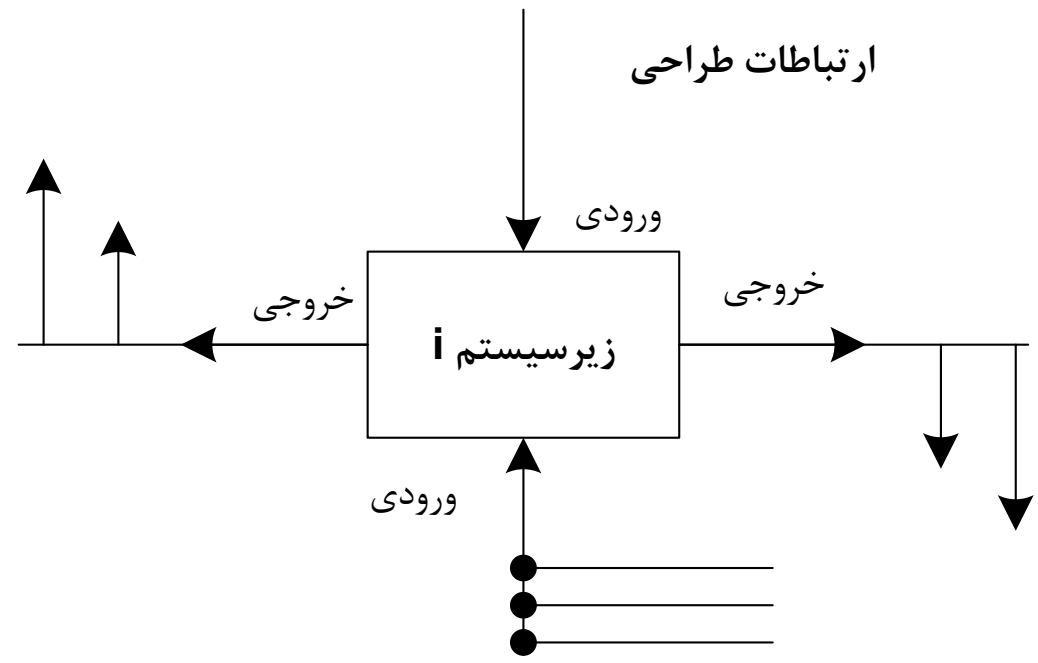

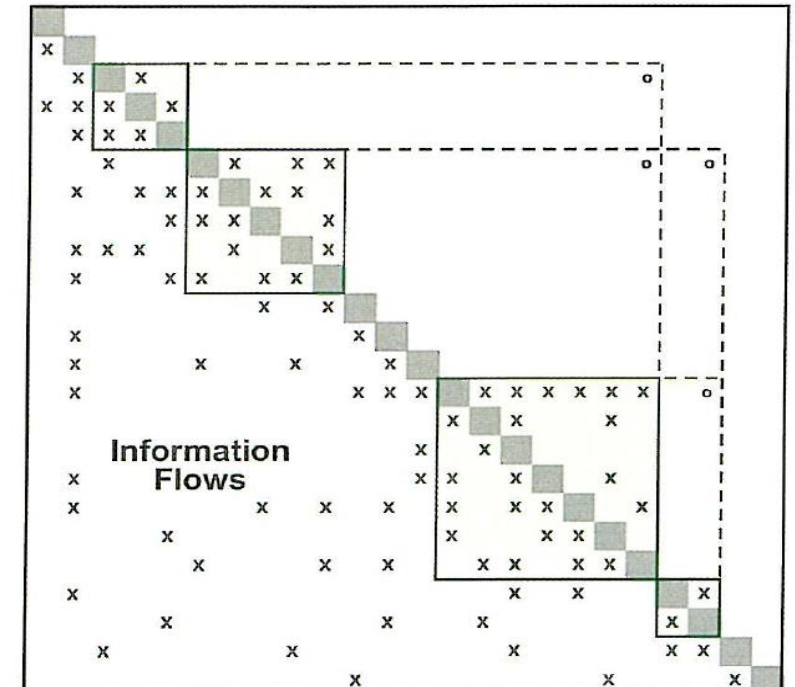
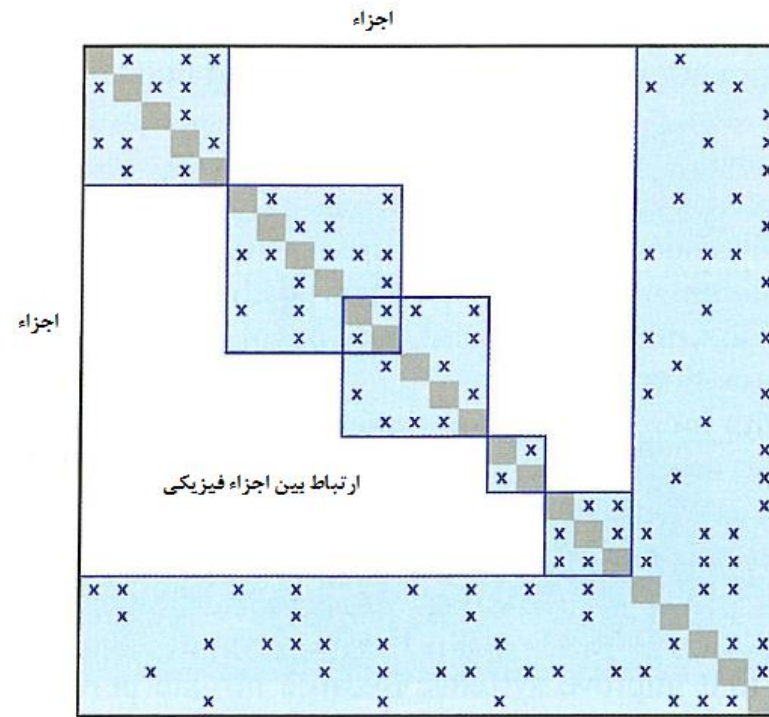
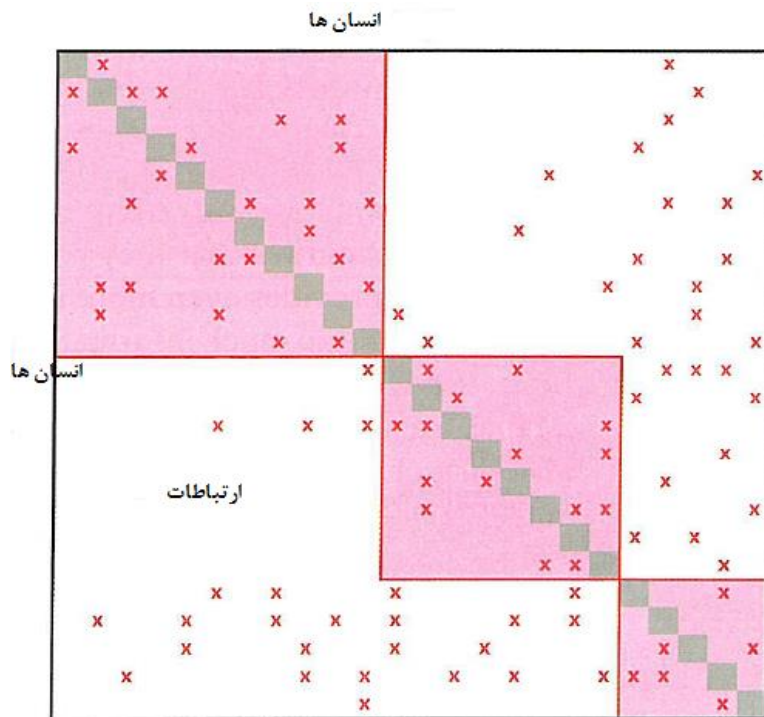
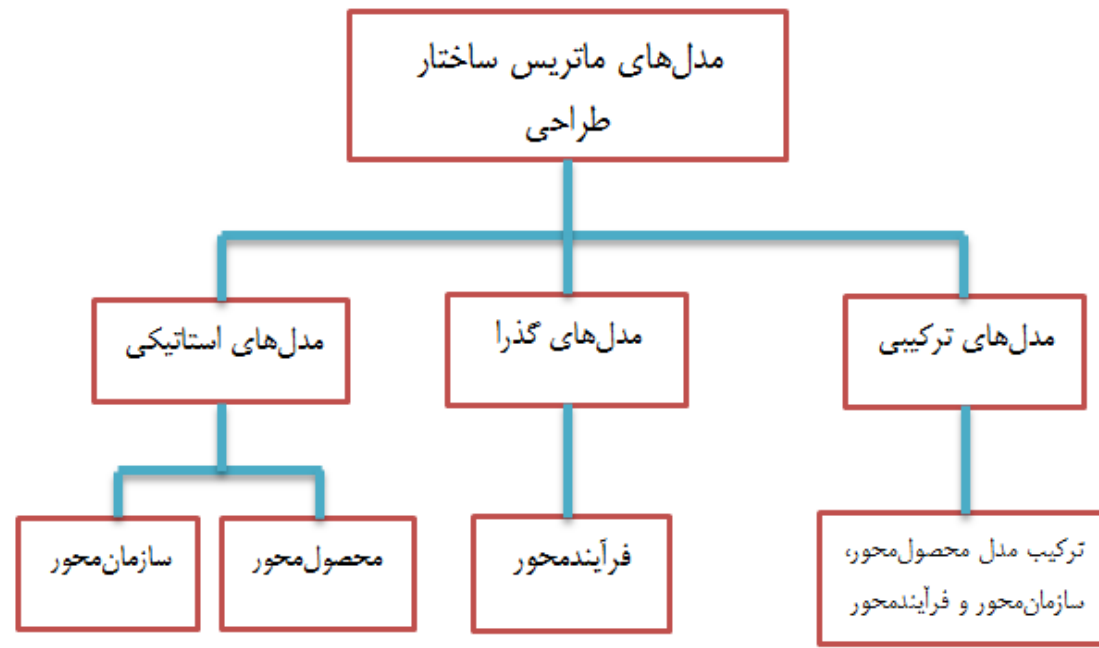
ماتریس ارتباطات DSM

	A	B	C	D	E
A		2		1	
B	2				
C				4	1
D			3		
E			2	3	

Output:	Design Inputs	Outbound Trajectory	Inbound Trajectory	DeltaV Budget	Launch Vehicle	Power & Mass Margin	Propellant Margin	Margined Outbound Trajectory	Margined Inbound Trajectory	Margined DeltaV Budget	Margined Launch Vehicle	Residual Propellant	Solar Array Power	CDHS	ADCS	Telecom	Power	Propulsion	Thermal	Mechanical	MEL	Timeline	Input:
Design Inputs																							
Outbound Trajectory																							
Inbound Trajectory																							
DeltaV Budget																							
Launch Vehicle																							
Power & Mass Margin																							
Propellant Margin																							
Margined Outbound Trajectory																							
Margined Inbound Trajectory																							
Margined DeltaV Budget																							
Margined Launch Vehicle																							
Residual Propellant																							
Solar Array Power																							
CDHS																							
ADCS																							
Telecom																							
Power																							
Propulsion																							
Thermal																							
Mechanical																							
MEL																							
Timeline																							

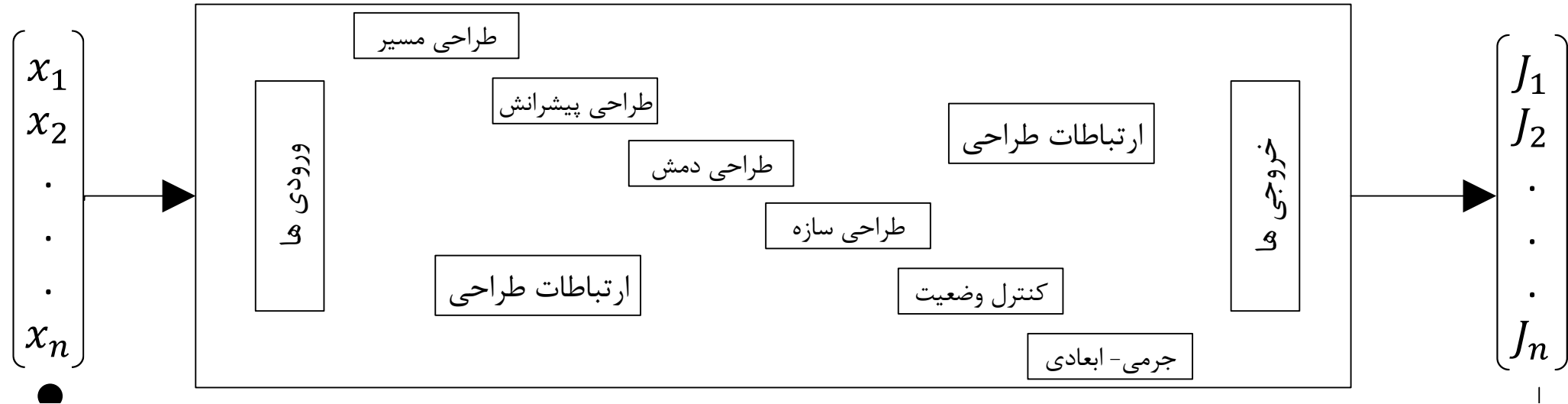

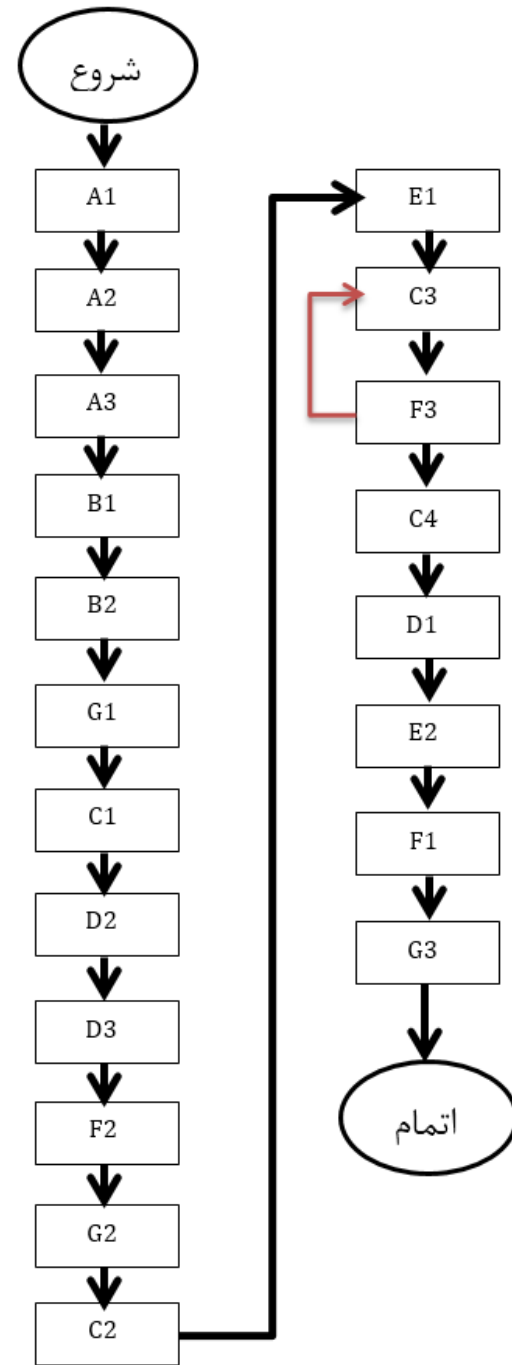
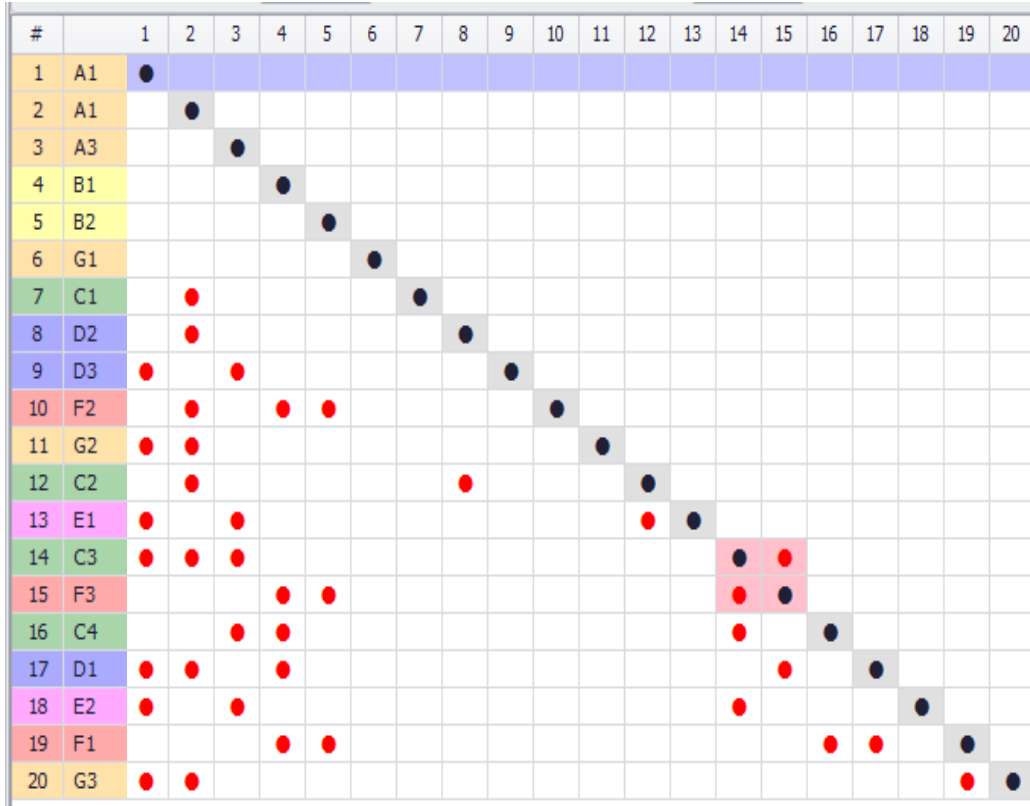
شناسایی ورودی‌های سیستم و هر یک از زیربخش‌ها

ورودی‌های متغیر طراحی

مدل شبیه‌سازی

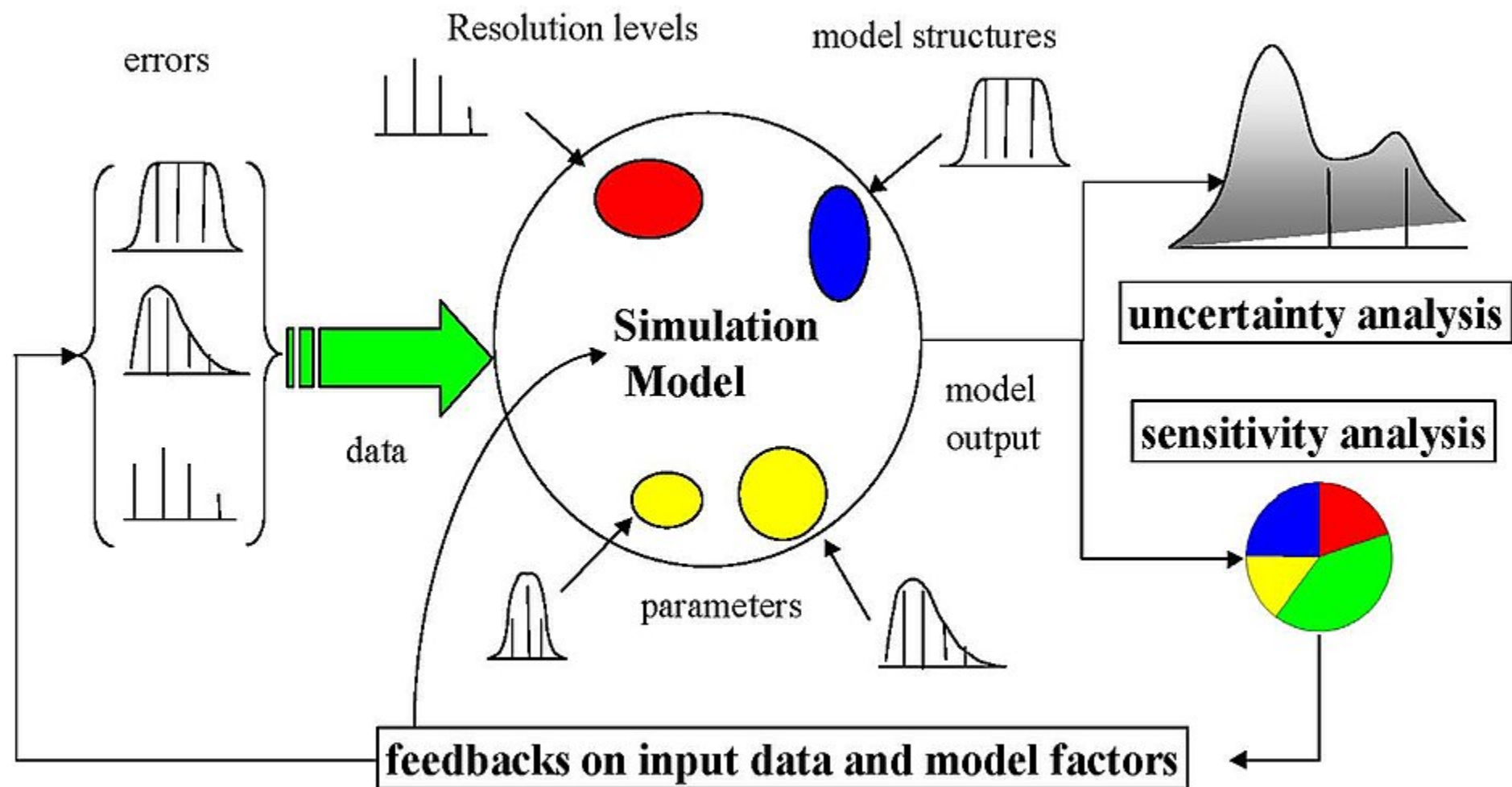

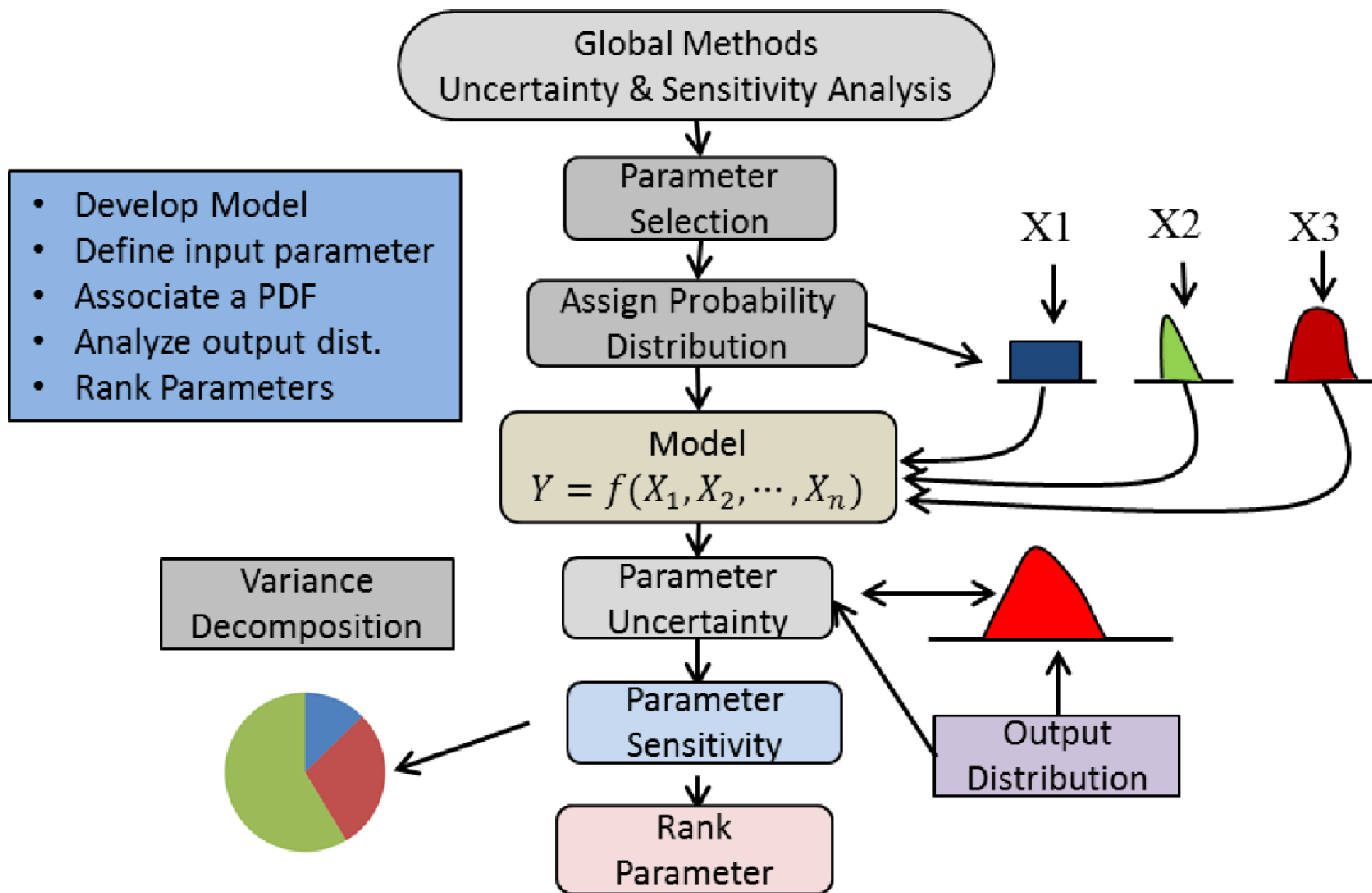
مدل ساده

الزامات پایه ارتباطات ماتریسی

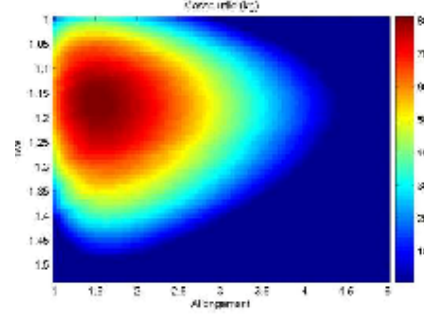
- شناسایی مقادیر ثابت بعضی از پارامترها در سیستم و زیربخش های آن
- شناسایی موارد قابل تغییر در هر سطح از مدل (پارامترهای سطح یک ... سطح نهایی)
- حدود بالا و پائین هر متغیر با استفاده از آنالیز حساسیت پارامترها در مدل
- شناسایی خروجی های مدل
- شناسایی پارامترهای بهینه سازی

شناسایی پارامترهای اصلی هزینه و شناسایی پارامترهای
هزینه در زیربخش ها (شکست الزام اصلی)

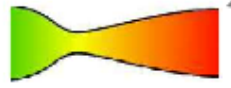
**یکی از دو نکته مهم که در صورت عدم انجام، فعالیت
های پژوهشی هیچ گونه ارزش اجرایی ندارد**

OPTIMIZATION ALGORITHM

Objective : minimum Gross-Lift-Off-Weight
 Constraints : design constraints
 specifications of mission
 coupling constraints

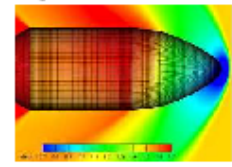
Propulsion

Weights and Sizing

Aerodynamics

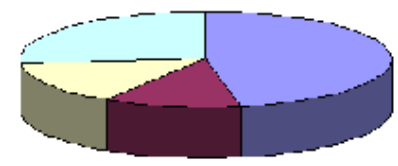
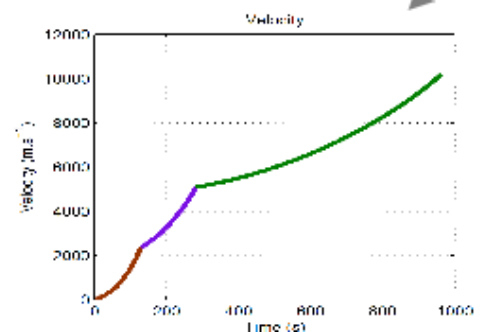

Structure

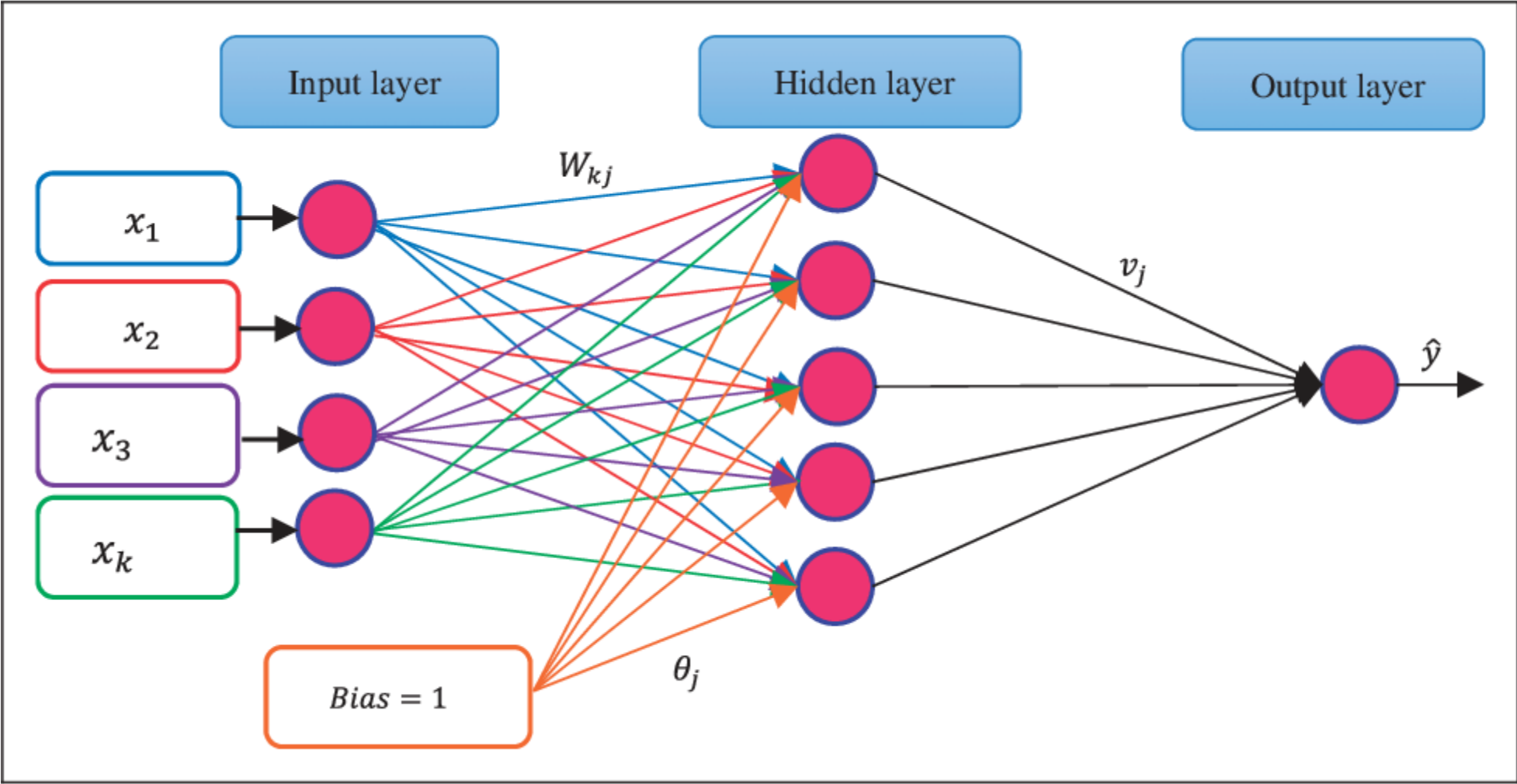

Cost estimation

Trajectory

- Recurrent cost
- Development cost
- Insurance cost
- Other costs

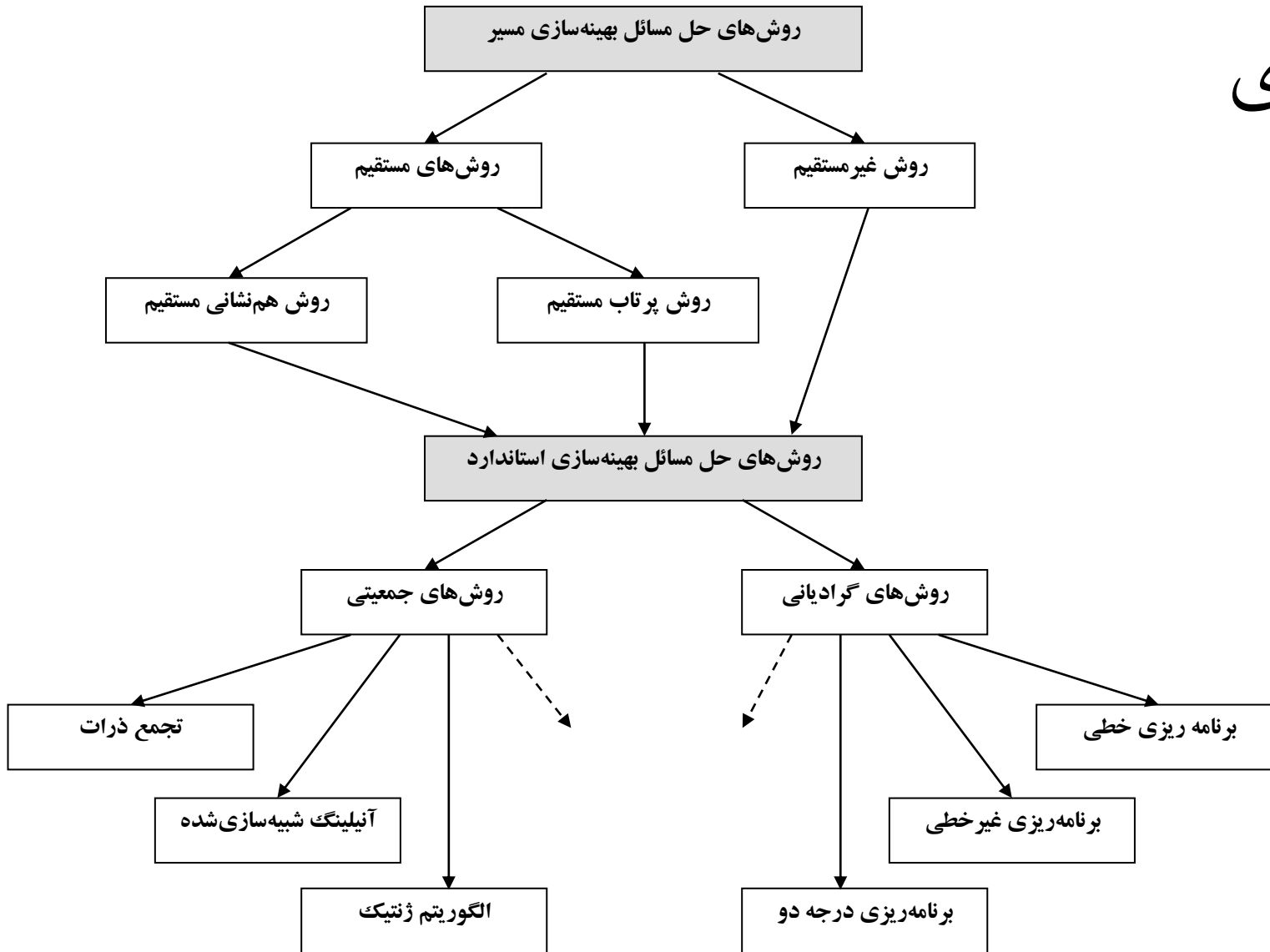
شکست یک الزام بهینه از سیستم به زیر سیستم ها و تجميع موارد بهینه زیر بخش ها
برای بهینه سازی سیستم

در صورت چند منظوره بودن بهینه سازی، باید برای هر یک از پارامترهای سیستم به
صورت مجزا این فعالیت انجام شده و بعد به صورت همگرا، یک پارچه گردد
این توانایی با دانش سیستمی مدل مربوطه و استفاده از ماتریس های ارتباطات و
ساختار شکست بدست می آید

یعنی همان دانش

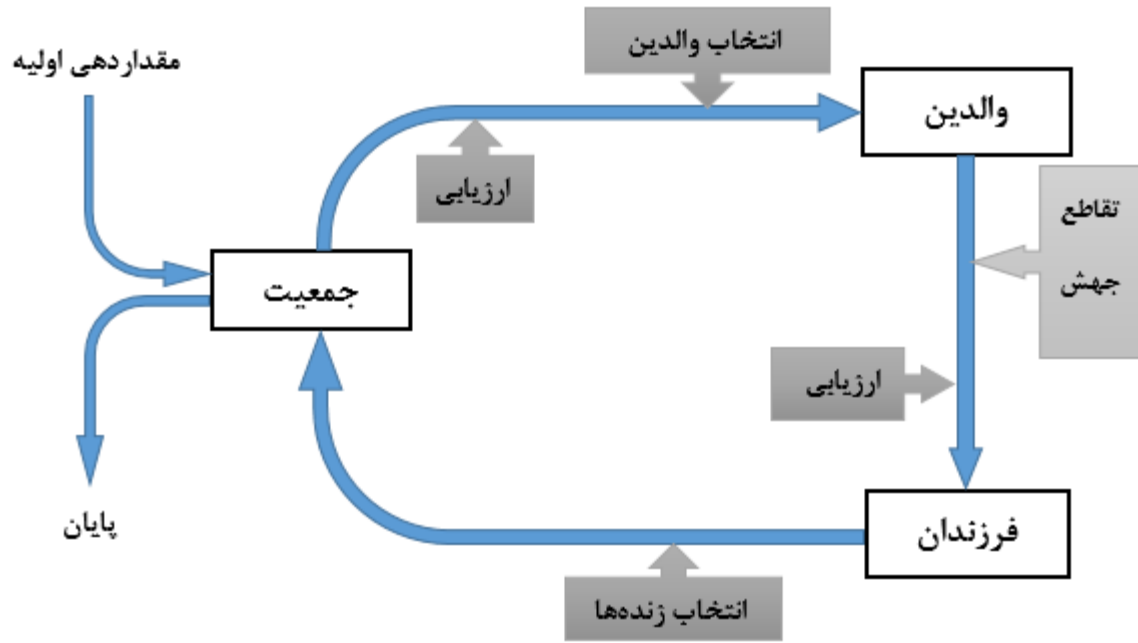
ردیابی الزامات

انتخاب توابع بهینه سازی

اجزای اصلی Genetic algorithm به صورت زیر است

- بازنمایی محیط
- تابع ارزیابی
- جمعیت (مجموعه‌ای از جواب‌ها)
- فرآیند انتخاب والدین
- عملگرهای ایجاد تنوع (تولید نسل)
- فرآیند انتخاب زنده‌ها (انتخاب افراد بهتر جهت ساخت نسل بعد)
- شرط توقف

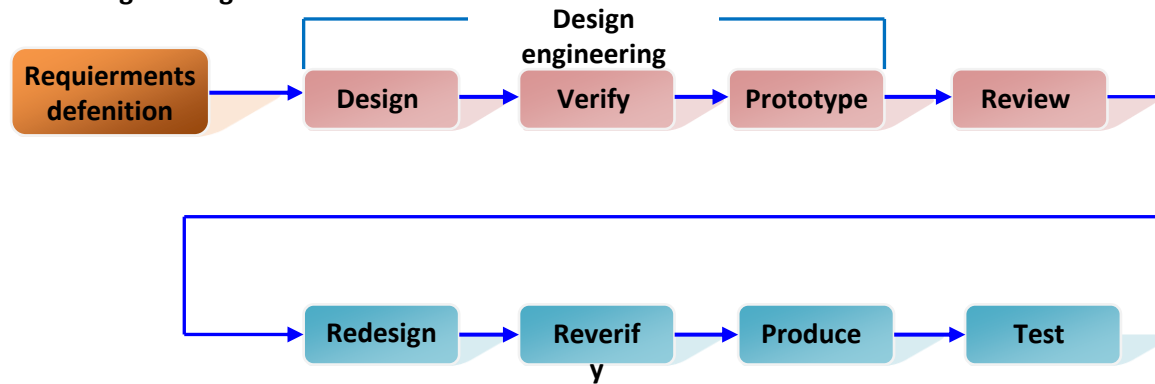

مزایا استفاده از الگوریتم ژنتیک

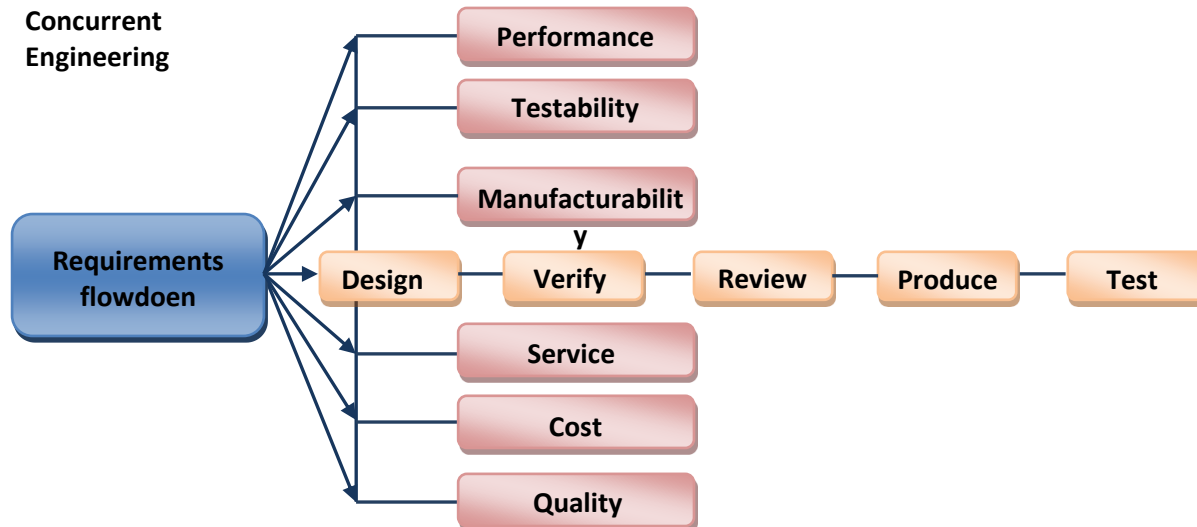
- GA به سرعت می‌تواند یک مجموعه بزرگ از راه‌حل‌ها را پوشش نماید. همچنین راه‌حل‌های بد ف‌تاثیر منفی‌ای بر روی راه‌حل نهایی نداشته و به آسانی حذف می‌شوند.
- طبیعت الگوریتم ژنتیک به گونه‌ای است که نیازی به دانستن هیچ قاعده‌ای در ارتباط با مساله مورد نظر ندارد و تنها با قواعد داخلی خودش عمل می‌کند. بنابراین شانس بیشتری نسبت به روش‌های بهینه‌سازی محلی برای یافتن نقطه‌ی بهینه سراسری خواهد داشت.
 - در این روش هیچ نیازی به خطی‌سازی مسئله وجود ندارد.
 - در این روش نیازی به محاسبه مشتقات جزئی ندارد.
 - در این روش نمونه‌های بیشتری از مدل‌های محتمل‌تر نسبت به مدل‌های غیرمحتمل ساخته می‌شود.

مهندسی همزمان

Serial Engineering

Concurrent Engineering

چرا؟ بهینه سازی در سیستم های پیچیده

✓ رویکرد نظام مند به طراحی یکپارچه و همزمان محصولات و فرآیند های تولید، پشتیبانی و نگهداری

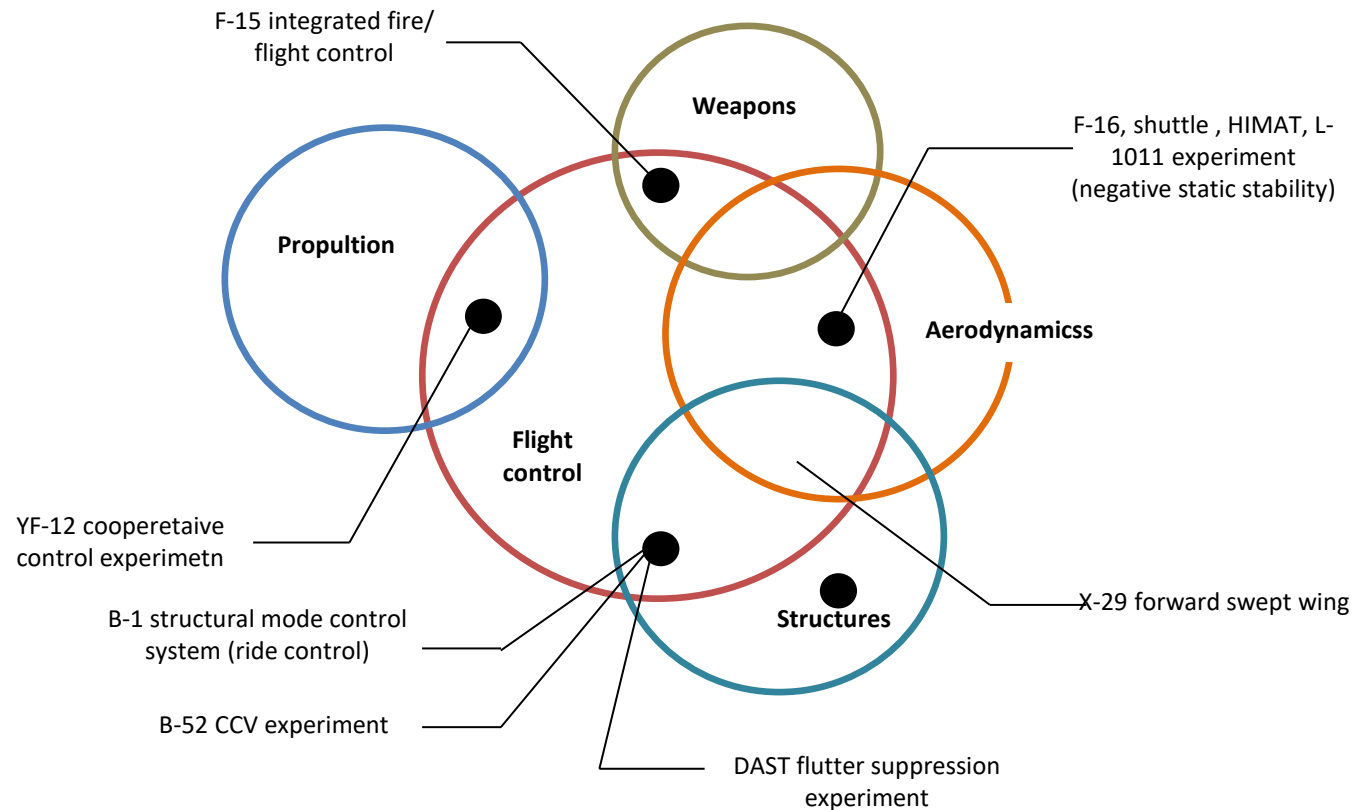
✓ در نظر گرفتن کلیه عناصر دوره عمر محصول، از جمله کیفیت، هزینه، زمان بندی، ردیابی الزامات مشتری و کاربر را از تعریف و طراحی مفهومی تا انقضای استفاده آن

✓ تلفیق ابزارهای مهندسی سیستم در محیط محاسباتی یکپارچه

✓ کاهش زمان توسعه سیستمها (دوره عمر)

✓ همزمان کردن وظایف تخصصی (موضوعی) مرسوم از حالت سری به حالت موازی و همزمان

ضرورت بهینه‌سازی طراحی چند موضوعی

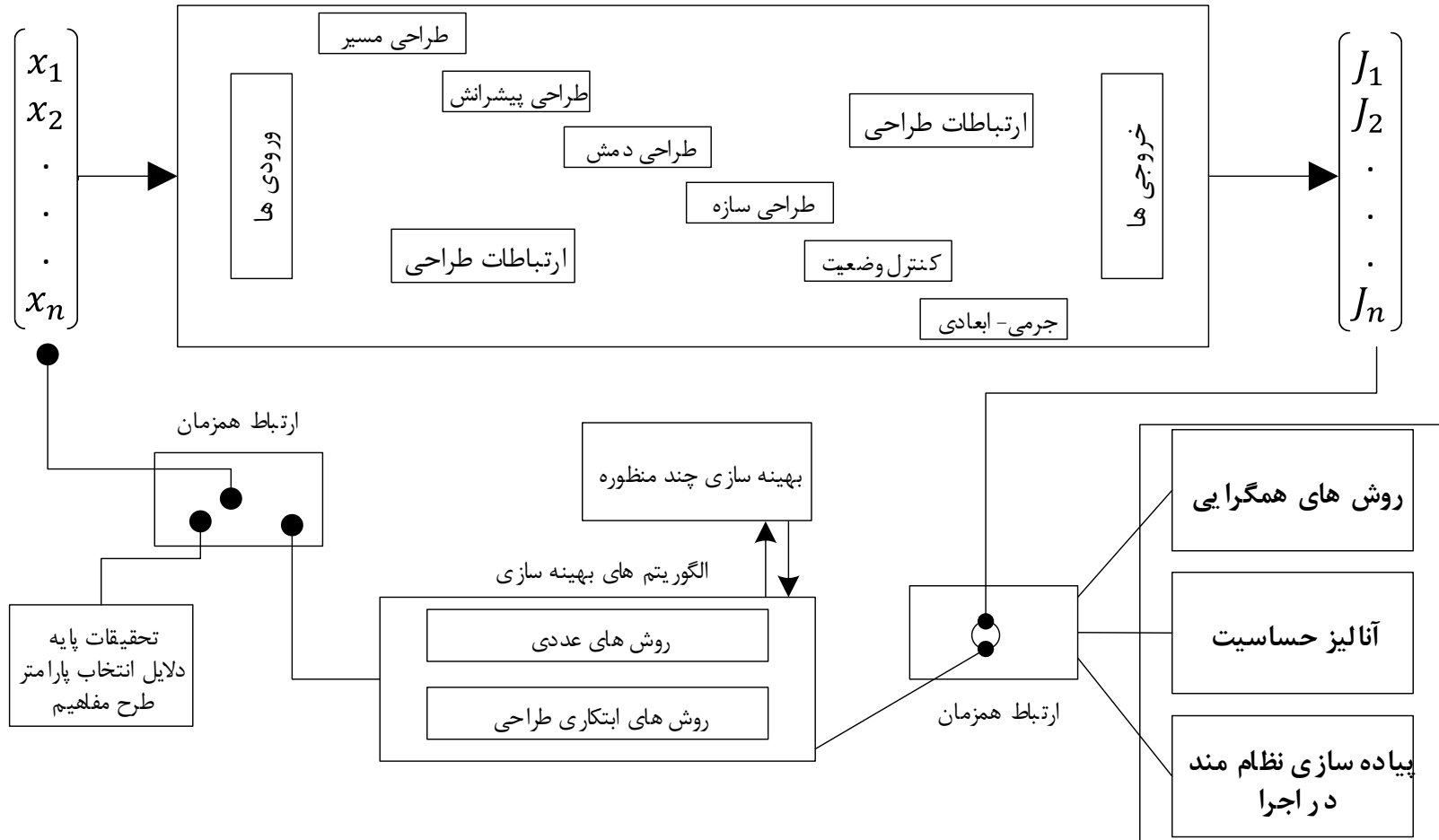
- ✓ ارتباطات سیستمی پیچیده
- ✓ تشکیل حلقه های طراحی فراوان با تعداد دفعات زیاد با سایر زیر سیستم ها
- ✓ عدم شناسایی نواقص طراحی زیرسیستم ها
- ✓ هزینه های گزاف طراحی
- ✓ قابلیت اطمینان طراحی
- ✓ یکپارچه سازی زیرسیستم ها در طراحی

ایجاد مدل بهینه سازی چند منظوره سیستم های پیچیده (سیستم) =
 بهینه سازی چند منظوره سیستم طراحی

MSDO= Multidisciplinary System Design Optimization

ورودی های متغیر طراحی

مدل شبیه سازی

ارزیابی خروجی

بهینه‌سازی طراحی چند موضوعی (MDO)

خصوصیات اصلی:

- خودکار کردن فعالیت های معمول طراحی
- تهیه اطلاعات مفید و مهم از کمیات موضوعی (میان دو یا چند موضوع)
- جستجوی فضای طراحی به کمک کدهای رایانه‌ای

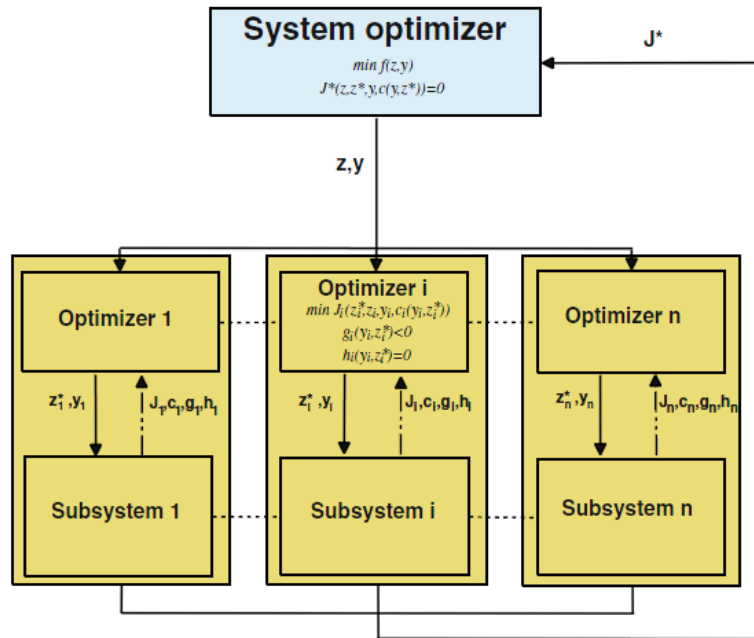
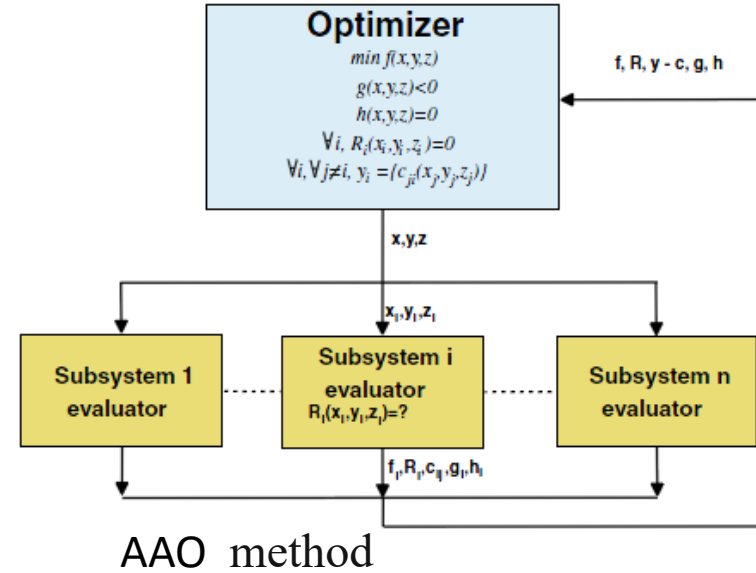
مراحل اجرایی:

- 1) معین کرده کلیه نیازمندی های سیستم
- 2) معین کردن بردار X طراحی، موضوعات J و شرایط طراحی
- 3) تجزیه سیستم به واحدهای مشخص
- 4) مدلسازی فیزیکی با یکسان سازی توابع
- 5) همگرایی مدل در شبیه سازی همه جانبه سیستمی
- 6) ارزیابی مدل نسبت به تجربه قبلی، اگر مناسب باشد
- 7) طراحی ساختاری (DOE) به جهت بدست آوردن حساسیت و اهمیت متغیرهای X_i در طراحی
- 8) پیاده سازی فرمولاسیون بهینه برای بدست آوردن مینیمم $J(x)$
- 9) آنالیز بهینه سازی و اکتشاف حساسیت ها و ارتباطات: آنالیز حساسیت، روش های همگرایی، استاندارد اجرا و در برداشتن عدم اطمینان

یک موضوعی	
دارای یک یا چند هدف بدون تقابل با هم دارای یک یا چند دیسیپلین بدون بر هم کنش دارای یک حل صریح (نه لزوماً یکتا)	تک منظوره
دارای چند هدف متقابل دارای یک یا چند دیسیپلین بدون بر هم کنش دارای جبهه پرتواز حل های بهینه	چند منظوره
دارای یک یا چند هدف بدون تقابل با هم دارای چند دیسیپلین با بر هم کنش دارای یک حل صریح (نه لزوماً یکتا)	تک منظوره
دارای چند هدف با تقابل با هم دارای چند دیسیپلین با بر هم کنش دارای جبهه پرتواز حل های بهینه	چند منظوره

چارچوب های MDO

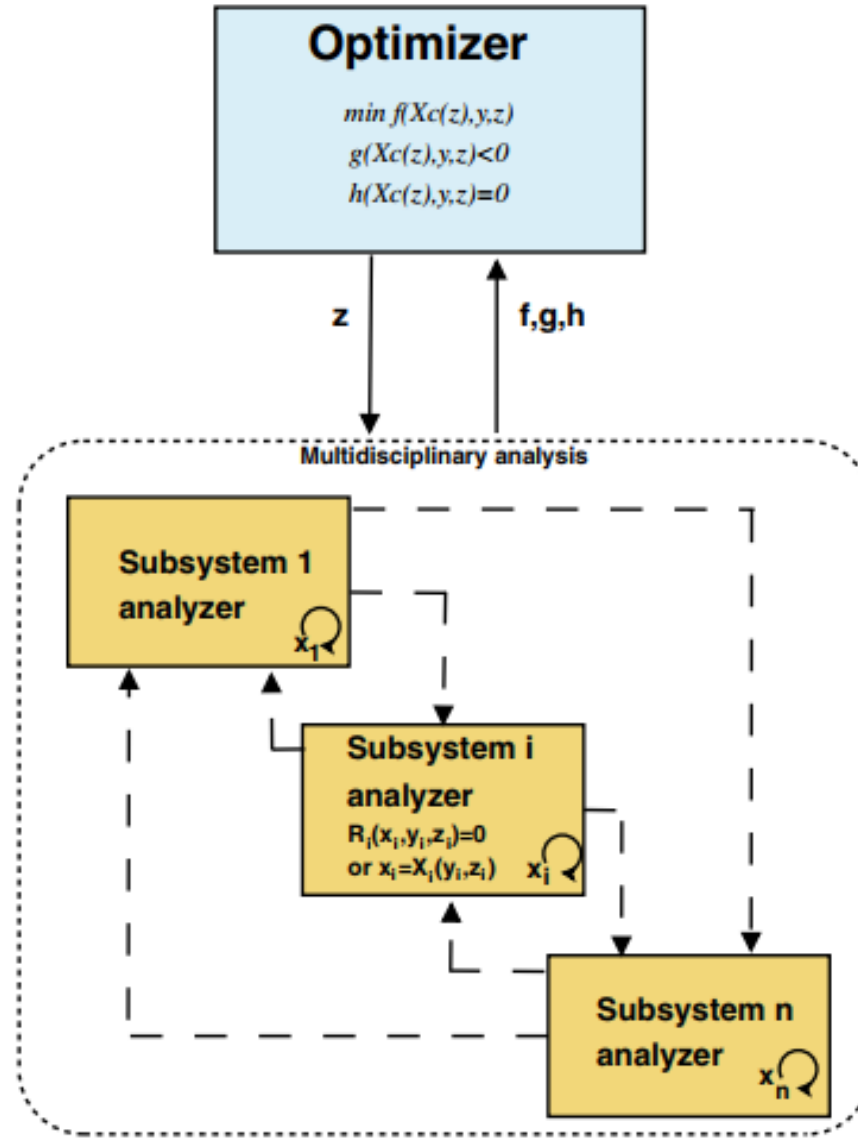
در این روش، بردار متغیرهای طراحی وارد شده و در پایان ارزیابی، مقدار آن به شرطی مناسب می شود که تمامی دیسپلین ها، تمامی قیود را ارضا کنند. در غیر این صورت، متغیرهای طراحی تغییر یافته و دیسپلین ها مجدداً درصد ارزیابی تابع هدف بر خواهند آمد.

در این روش تمام پارامترهای کوپل در موضوعات مختلف، به عنوان متغیر در بهینه ساز سطح سیستم قرار می گیرند و به عنوان هدف هر موضوع به سمت موضوعات فرستاده می شوند.

CO method

چارچوب های MDO

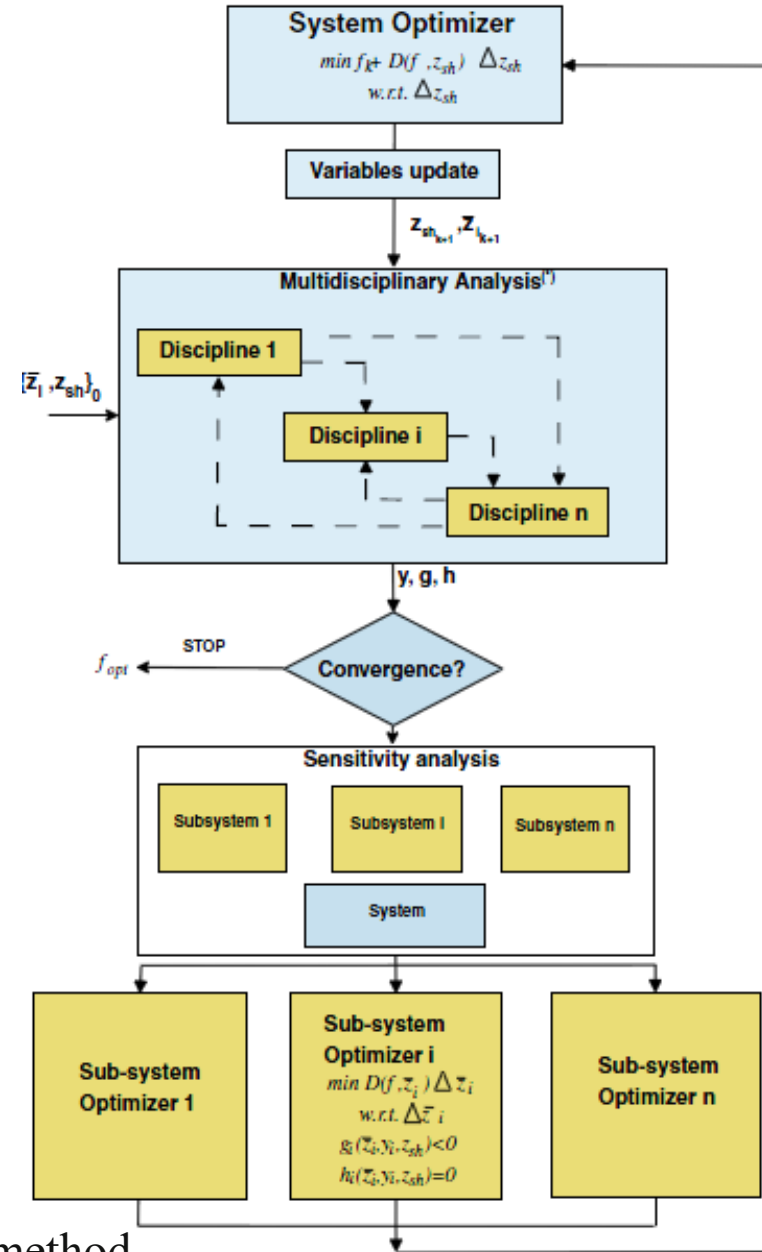
MDF method

چارچوب های MDO

در این روش متغیرهای کوپل و ضرایب وزنی در سطح سیستم طوری تغییر می کند که از یک بهینه سازی در سطح موضوعات، بهینه سازی در سطح سیستم حاصل شود.

شکل اولیه ساختار شامل مراحل زیر است:

1. نرم افزار و سخت افزارهای مورد نیاز برای حل مسئله بهینه سازی به همراه کدهای مربوط به سطح سیستمی و زیرفضاها.
2. هر زیرفضا اطلاعات مربوط به خود را در حافظه اختصاصی خودش حفظ می کند و از رد و بدل کردن آنها بین تیمهای طراحی جلوگیری می کند.
3. سطح سیستمی بیشترین انتخاب متغیرهای محلی را برای زیرفضاهای طراحی انجام می دهد تا مسائل محلی را بهتر درک کند.

BLISS method

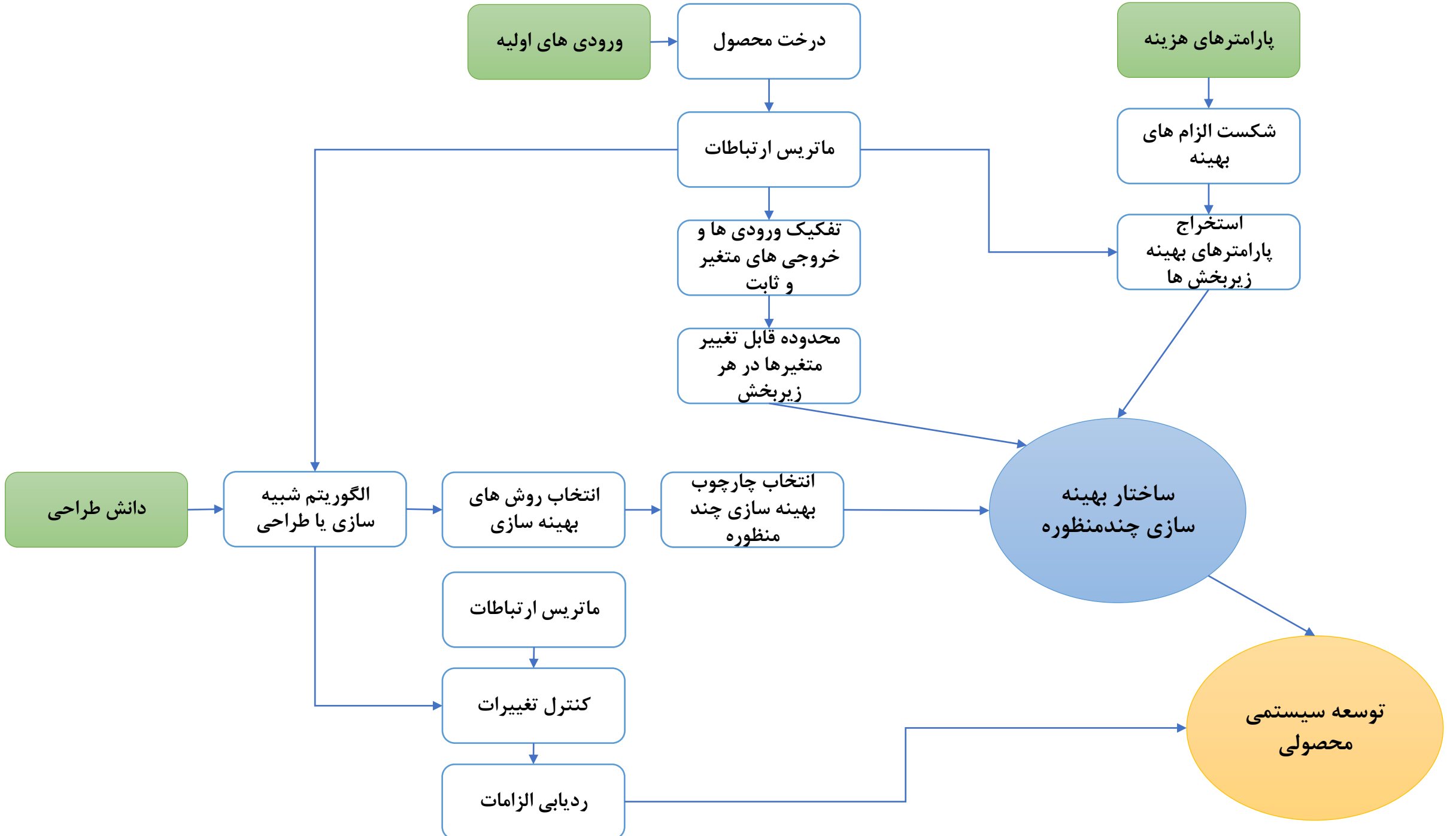

Table 1
Case study specifications [16,17].

Thruster model	Propellant	O/F	Thrust	Chamber pressure	Expansion ratio (area)	Chamber-nozzle material	Cooling method	Valve
 Model S 400 -12	MMH-N ₂ O ₄	1.64	420 N	10 bar	220	Platinum-Nimonic	Film & radiative	Solenoid single seat
 Model S 10-21	MMH-N ₂ O ₄	1.65	10 N	9bar	150	Platinum-Rhodium	Film & radiative	Torque single seat

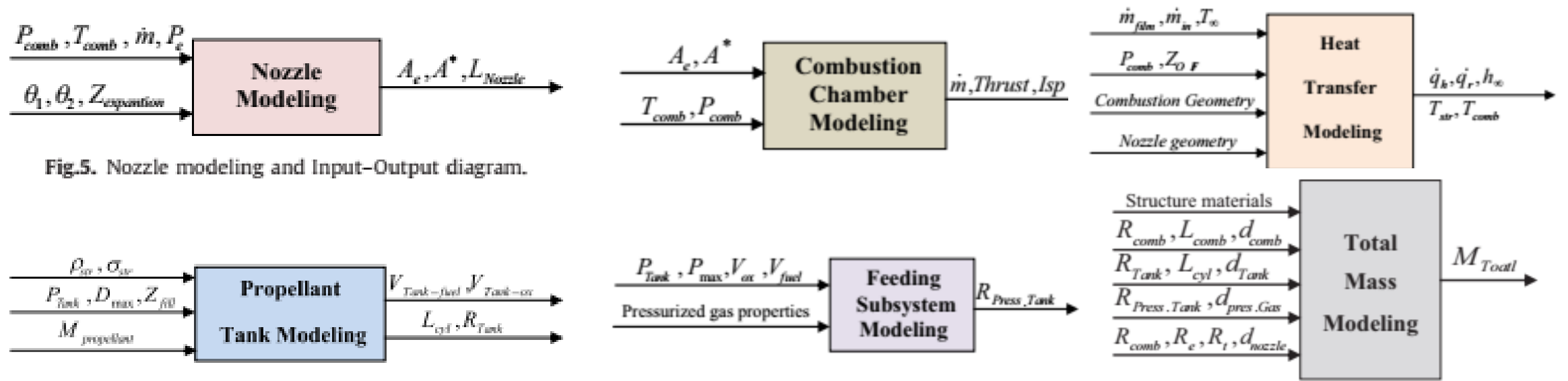
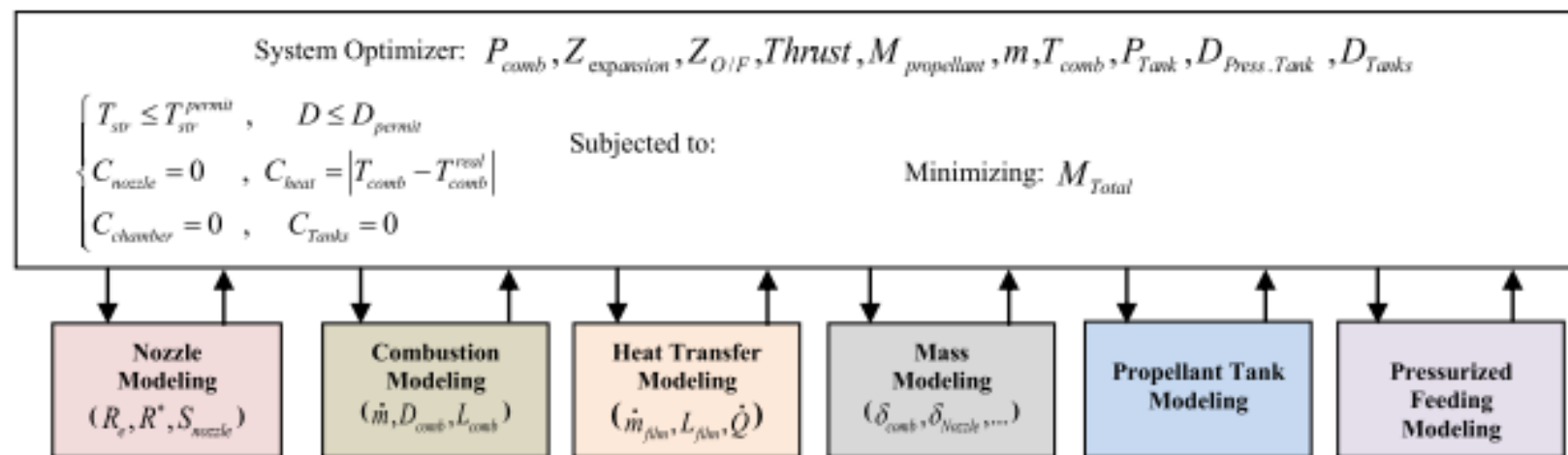
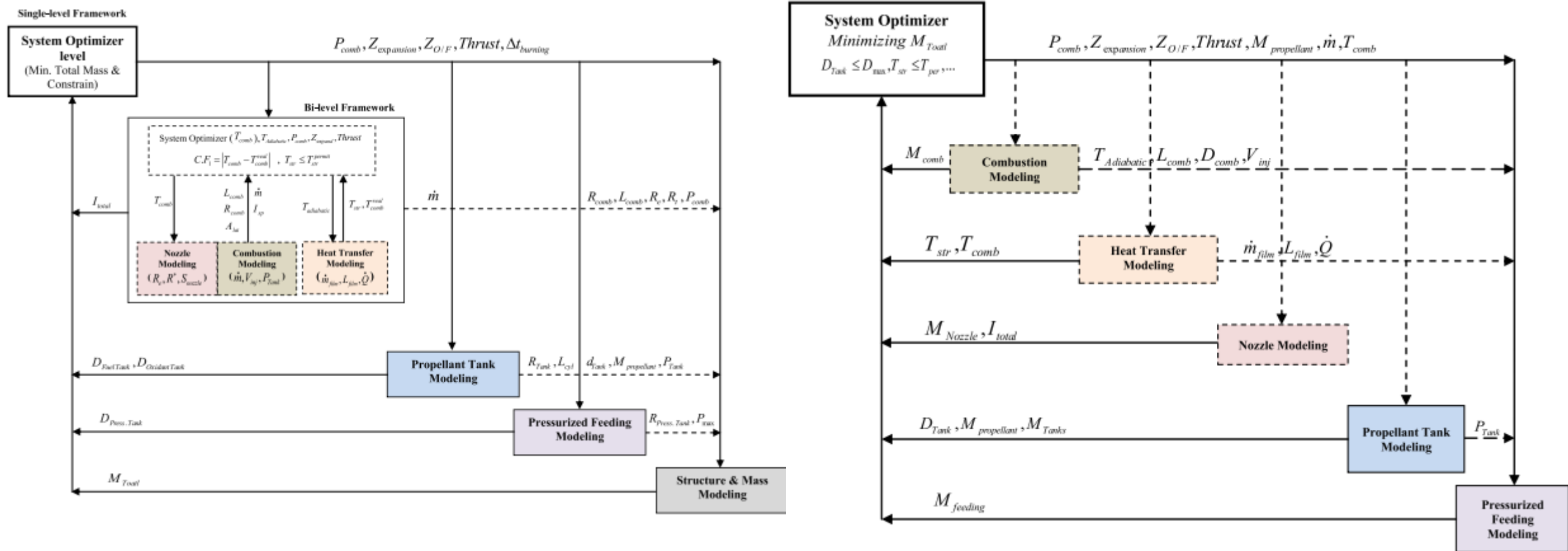

Fig.5. Nozzle modeling and Input-Output diagram.

یکپارچه سازی کلیه زیربخش ها در کنار یکدیگر به صورت
همگرا

**دومین نکته مهم که در صورت عدم انجام، فعالیت های
پژوهشی هیچ گونه ارزش اجرایی ندارد**

ومن الله التوفيق...